

Liber qui intitulatur arbor
vite crucifixe Jesu
([Reprod.]) devotissimi
fratris Ubertini de
Casali,... explicit

Ubertin de Casale (1259-1329?). Liber qui intitulatur arbor vite crucifixe Jesu ([Reprod.]) devotissimi fratris Ubertini de Casali,... explicit. 1485.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

*La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.

*La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

Cliquer [ici pour accéder aux tarifs et à la licence](#)

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

*des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.

*des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter reutilisation@bnf.fr.

INK 356:702

SALLANDER 2485

648.

fl 480.

Ab. 523. 891.

K

Uppsala Universitets Bibliotek

Ink. 35^b: 702.

Fol. min.

247. Pedr. B. B. B.
2. neigae. B. B.
1 " feld. B. B.

M. I. 3.

Ubertinus de Casale

Lb. Fol. 48648.

fl 480.

Lb. 523. 891.

INCIPIIT PROLOGVS IN LIBRVM
VI INTITVLATVR ARBOR VITE
CRVCFIXE IESV. ET DICITVR OPVS
VBER TINI DE CASALI. Q VI FVIT FRA
TER PROFESSVS ORDINIS MINORVM
BEATI FRANCISCI.

Sancti Pauli Monachii Bononiensis

Quoniam christi iesu vere fide-
libus & sancte paupertatis a-
micis; maxie gementibus; &
doleribus sup malis fundati-
bus ecclesie delictis; & be-
nedicti iesu christi legibus; Pau-
perulus & insignissimus iesu
christi; & sue kissime mis & osum uirginu inutulis
seruus Frater Vbertinus magis noie q re: ordinis
fri francisci pfectus: ac p hoc p uero cognosce maxi-
mus pfectus: oibus pponit q sacrilegus ipse cotem-
nit christu iesu. s. eterni dei filiu & inuolabile uirgi-
ne maria ipsius eterni dei iesu dignissima matre p
nobis i hoc mudo crucifixos paupes & despectos
fidelit imitari. Iesus xps dei filius heri & hodie
ipse & in secula: iuxta apostoli sententiam: secun-
du propriu uerbum Apocalypsis primo Ipse & ulti-
mo: alpha & o principiu & finis primus & nouissi-
mus: q fuit mortuus & nuc e uiues i secula seculor.
Ipse e mediator dei & hoium ho xps iesus. Ipse me-
dius nrm stas que ipie nos nescimus. Ipse pncipiu
mediu & finis nre salutis. Similiter ipse se fecit pri-
cipiu mediu & finis libri sequetis. Na huius libri
ipse e singulariter actor & materia finis & forma.
Nihil eni in hoc libro intendit nisi iesu christi no-
tia & dilectio uiscerosa & imitatoria uita. Hic est
speciose mirre fasciculus q a primeuo nouitiatus
mei inter ubera mea se collocare studuit: a quibus
millesies milies p mea ipuritate sacrilega crudeli-
ter e eiectus. Na a principio sps eius ex quo in me
stat: memoria satagebat hunc mirre fasciculu colli-
gere de tota silua latissima sue uirtuose uite quasi
ab uberibus mis mee ipelles eius uestigia imitari
Et ex decimoquarto ano uite mee cu multis pre-
ambulis desideris ad sue uite sacratissimu ordinem
p seraphicu uirg frascicu ab ipso iesu mirre istitutu
mirabiliter me adduxit: a pre & mte oblatu: que usq
hodie miser magis comaculare q excolere: du in
medio flumis uite relaxate positus cu labetibus
labor: quibus & ego factio non uerbo sepe su occa-
sionem habendi. Licet aut inter uanos studentiu cu-
ros secundu huius tps malicia fueri conuersatus: ac
sepe philosophicis studiis deditus: sps tamen bene-
dicti iesu sup me ipulit ista cotenere. O quoties
reieci: quoties pposui nudus nudum iesu seq & sa-
cre regule lre q uere sps e: imobiliter adherere. Illud
tamen ppositu retardate malicia sepe peius feci i re-
laxatione uite & aliis miseris huius tps: q hi quos
no sic sps iesu interior agitabat. Et id uita mea qsi
sepe fuit sacrilega: spiritu iesu continue uiolat q forti-

tudis conatibus meae rebellis cōfringebat interi-
us seipsu ingerens stabiliter pmanfurum: Sicq mi-
hi indigno ta fortiter se imulit: q a nouitiatus prin-
cipio in totu cor meū occupare uellet in artibus ul-
te sue: quā & mihi distinxit septenario: iuxta nume-
ru diez septimane: ut sic cū in orbē trāssent dies
totius uite iesu & reuerendissime mis sue in corde
meo uolueret decursus. Fateor q tāta me unioe iū-
gebat sibi: ut nō tā pterita recolere q presentia iugi-
ter mihi uideret ispicere. Et nūc me asinū: nūc bo-
nem: nūc presepitū: nūc sensū sup quod iacebat: nūc
assistentē famulū: nūc sibi cōgenitū uterinū: nūc
paulū iesum faciebat me mira trāsformatiōe
sentire in oibus actibus uite sue. Me quoq duce-
bat secū i egyptū fugiēs: & rediēs in tēplo: cū mē
ingrediēs in nazareth: uisēs in baptismo: in deserto
in sue predicationis decursu: cōtinuo in insidiis: fugis
& cōtumeliis: & iniuriis: minis modis me qsi sibi
assistere faciebat. Tandē iuxta sue passionis suppli-
cia sic me trāsformatiue sibi faciebat assistere: ut
nūc mihi uideret magdalena peccatrix: nūc quedā
ab ipso electa sponsa: nūc frat & discipulus electus
ioannes ille: nūc pia mī lamentās que ipsū genuit
nūc latro dexter sibi cōfixus: nūc ipse purus iesus i li-
gno crucis clamās: et in dolore expirās. Sic & i se-
pulture eius clausurā & in inferno habitā uictoriā
ac post in resurrectionis & ascensionis sue gloriā
& cōfessionē paternā minis modis me spiritus iesu
faciebat intrare. Et enim die lune faciebat me
reuoluere humāi generis calamitatē: & lapsū ade-
& sue incarnationis mysteriū & quicquid se offert i
euangelis usq ad gloriosū ortū iesu ex utero ma-
tris. Die martis sp mihi oriebat in media nocte
iesus: & illa dies extendebat usq ad fugā & reuer-
sionē iesu de egypto. Die mercurii i nocte pde-
bam reueneriebat iesum cū mē. Mane uero bapti-
zabar cū ipso: desertū quoq solitudinis intrabā: &
hospes erā cū iesu pdicāte: & discipulos eligēte: &
i sero solus cū ipso remanebā i mēte. Die iouis
primo trāsfigurātū iesu cernebā: & diē palmaz: ce-
lebrabam. Ascendēs etiā cū iesu i hierusalē: sep e ip-
sius accessus & oēs cōflictus cū iudeis cernebā: ita
q i sero cū iesu pascha deo celebrabā. Oēs dies ue-
neris uidebat mihi nō memoria: sed presentia iesu
passionis & mortis. Die sabbati sp erat mihi sab-
batū sepulture & descensus ad inferos iesu christi.
Die dominico cū ad matutinū surgerē uidebat
mihi q celsū & trā catarēt: Surrexit deus uere alle-
luia. Et illa die oīa mysteria resurrectionis ascensionis
& pentecostē me faciebat sps iesu qsi uisibiliter &
scisibiliter expiri. Cū uestiōes osium diez ad ali-
quod cōuiuiolū mis et filii ul scriptū uel imagina-
tū referebā: et noctibus dormiebat cū eisdē similit.
Die nāq lune comedebā cū uirgine mte in do-
mo zacharie i medio iesu & ioānis: & nocte cū pe-
grina uirgine recolligebat i stabulo. Die martis
cōuiuiū erat cū paruulo rege tenēte curā i parui-
lo stabulo cū tribus magis: ubi mis ubera & mīta

*Sancti Pauli
Monachii Bononiensis*

Prologus primus

fercula propinabat. Nocte fugiebat in egyptum cum matre & paruulo & sancto ioseph per desertum. Die mercurii comedebat cum famelico iesu ministrantibus sibi angelis post uictoria hostis: & nocte discipulis in mare laborantibus cum solo iesu stabat in morte.

Die iouis uel comedebam cum iesu in domo pharisei magdalena plorante ad pedes: uel in domo marthe resuscitato lazaro cum iesu discubere. In sero intererat cene iesu & capiebar cum ipso. Die ueneris comedeui panem doloris cum ipso: miscendo spinas clauos & lacram & sanguinem morientis iesu & bibebam aquam de aperta uena cordis ipsius. Nocte uel erat cum matre ipsa lamentans: uel in sepulchro indusus cum mortuo iesu: uel descendeui ad inferos cum uictore. Sic & in sabbato predictis tribus respectibus diuersa mihi formabant conuiuia & nocte sequenti resurgebat a mortuis cum iesu glorioso & iubilaui matrem. Die dominico cum iesu benedicto in medio discipulorum comedeui: & dulciter cum thoma palpabam uulnera resurgentis. Et post prandium cum ascendente iesu ascendeui in dexteram dei patris. Aliquando cum orantibus discipulis una cum matre expectabam & recipiebam ut mihi uidebat patritium repromissum. Non possum expere uarietates conceptuum & modorum cogitandi quos pius iesus in illis primordiis nouitatus in me formabat continue. Et licet nunc ineffabiliter alterius conditionis in me formet conceptus: de quibus scribitur libro .iiii. cap. Iesus ex cruciatu in tertia cruce de qua aliquid in me format: tamen nullatenus sum paruipendendi prefati modi concipiendi iesum in sue uite decursu. Consulo autem fideliter omentum quod licet cognoscat per intellectum superiorem gradum ad quem tamen non bene impellit per affectum: excitet nunc se ad inferiora ad que sentit se impellere spiritum: & nunquam reputet se dignum cogitare minimum actum uite christi. Unde & nunc ut uere fatear nullus est ita minimus qui mihi occurrat de iesu: quod sicut uere infinitus meum non satiet appetitum. Et nunc spiritus iesu mea in illo stabilire mentem: licet mea repudiante malitia nondum recepim mentis stabilem fixationem. Sed nunc neque huius neque alterius cuiuscunque me recognosco nisi ipsius destructorem. Relegi enim postquam hec scripseram tertia cruce prefati capituli & uere me perfiteor in illius perfectione non ena esse dignus osculari pedes eorum per quos gratia iesu illo me posuit statu. In primis quoque exercitiis sic quasi per .xiii. annos circa foriseca iesu me suus spiritus occupabat nondum me introducens ad altas sue mentis perfectiones & inestimabiles cordis sui doloris. Sed tunc romana scuraria uisitans & ad angelum faciei iesu uere scissimum iohannem de parma ad rupem deueniens letus & ab ipso confortatus absolutus & instructus in die indulgentie secunde diei augusti intraui ecclesiam beate marie de portuicula de assisio: & iuxta eam pernoctavi. In qua gloriosa uirgo maria que primo christi personam in bethleem peperat in francisco & clara & eorum ordinibus peperit eius uitam: ubi tanta imitatione accepi & nomen uite: spiritum christi & sancte regule intellectum quod tunc frustra credidi me unquam conuiuiis relaxationibus liqui-

nari. Sic de nouo generis alumnus fidelibus spiritu iesu tradidit nutriendum. Nam ad puertiam tuscie uenien- sub titulo studii inueni in multis uiris uirtutis spiritum iesu fortiter ebullire. Inter quos uir deo plenus petrus de semis pectenarius & deuotissima uirgo coelia de floridia sic me introduxerunt ad arcana iesu quod stupendum esset si scriberet perspicacitas spiritus eorum. Nam prefata uirgo quod nunc simul cum prefato petro regnat in celis totum percussum superius contemplationis de uita iesu & arcana cordis mei & alia multa de paruulo iesu sepiissime me instruxit: & relationes multas circa predicta a me ex ore scissimi uel paruuli iesu & sue scissime matris accepit. Affuit tunc cum predictis magis practici seraphice sapie doctor speculatiuus & christi uite defensor precipuus deo karissimus frater iohannes oliui qui nunc felici transitu ut spiritu iesu preueniente sic introduxit ad altas perfectiones anime dilecti iesu & sue dilectissime matris & ad profunda scripture & ad intima tertii status mundi & renouationis uite christi: ut iam ex tunc in nouum hominem mentem transuerim. Sed & exteriori uita satis uidebar aliquantulum reformatus. Nam docuit me: prius interius docente iesu: in omni luce cultusque scientie quod maxime in altis ueritatibus theologie & in omni aspectu cuiuscunque create nature quasi ubique intueri dilectum: & me ipsum spiritum sentire cum iesu mente & corpore crucifixum. Et tunc tota christi uita non sparsim sed simul colligebat in eius passionem & crucem: & in omni actu uite sue mihi occurrebat iesus semper cruce transfixus: & quasi iter abyssales cordis sui dolores sepius submergebam. Non tamen hunc perfectum doctorem: quem rationabiliter tantum comedo in aliquibus dictis suis se quoniam aliquando bonus dormitat homerus: nec omnia omnibus data sunt. Et licet ipsius multis distractionibus mei ordinis in quo uixi: sepe peius aliis inuolutus benignum iesum maligne a corde reiecerim: noluit tamen ipse pius iesus a corde discedere: sed quasi spiritum legendo colloquendo & predicando nouis modis & deuote sepe in admirationem inducentibus: audiens se mihi modo uni indigno dignabatur inferre. Sciunt qui me audierunt quia benignus iesus non me permisit in legendo & predicando friuola & curiosa sectari. Unde & in audientibus qui mala uita mea nouerant sepe inerat puerbum quod si uita mea aduersa consonaret doctrine quod deberet conuertere totum mundum. Sic me transgressorem merito iudicabant: quia me uidebant talia predicante tunicis libris cibis & rebus temporalibus & sepe uanis honoribus abundare: contra quod omnia doctrina mea continue fulgebant. Et ut uere fatear quasi continue cum multis cruciatibus conscie his utebar. Pretendebat tamen in oculis aliquorum multarum mearum infirmitatum & quasi languoris continui excusaminis uelamen: cum tamen me sepe superfluitas cibi & potus tanquam infirmatum hominem fecerit infirmari. Et si quis sciret absconditas meas malicias & abominabiles homendas quibus iesum pulsantem imo infringentem cordis mei fores abhorrabiliter ipsum iesum reieci: & fortiter in malo bonitatem ipsius con-

fregi: & usque ad hanc diem non cesso confringere: non uiderur mihi quod dubitare deberet: quin uerum sit mihi cognomen: esse maximum peccatorum. Sed omnipotens iesus qui diues est in misericordia uincit & vincet ut spero per omnia malum meum. Obsecro tamen illos qui lecturi sunt hec scripta & qui meos defectus horrendos cognoscunt quod malo meo exemplo non retrahantur a sequela christi: nec me uelint sequi in his quibus meipsum ipse non sequor. Nam non operor ego illa: sed quod inhabitat in me peccatum. Ego mente serui legi dei: & credo que dico & ea facere licet semiplene desidero. carne autem serui legi peccati: que ex malitia mea super omnes alios quantum sentio crucior continuo dolore: mihi ipsi displiceo: & contra meipsum ago. Armor contra dilectum iesum qui me indignum in terra per spiritum suum inhabitare dignatur. Si quid uero in me uel per me boni uult facere. hec ut arbitror maxima est causa ut sua honoret omnipotentiam uel omnipotentem misericordiam & patientiam non solum supportantem sed & perfecte conuertentem malos: quia ut puto in omnium electorum suorum numero & ut sentio forsitan etiam omnium reproborum non inuenit mentium conuersorum iesus malignam creaturam quantum me: & magis improbe suo suauissimo & fortissimo spiritui rebellat. utinam sibi placeret quod omnia mala mea occulta hic subscriberet: sicut ipse quod expecto cum gaudio omnibus in iudicio reuelabit: quia non dubito quod me sceleratissimum omnium omnis intellectus alius tanto me iudicaret uerius quanto ego adhuc proprio amore infectus nescio secundum puram ueritatem malorum ponderare excessus. nam nouem annorum spacio quibus legi & parissus fui: sic tota prima reformationem sedauera quod piissimi iesu mihi per sonum terribiliter apparentis dure iusticiam prouocaui: quod semper inuenit & facit causas miserendi mihi. Vigesimo quinto autem anno etatis mee: & modo quem pretereo ad reuerende matris & sanctissime angele de fulgineo uere angelice uite in terris me adduxit noticiam. Cui sic cordis mei defectus: & sua secreta beneficia reuelauit iesus: ut dubitare non possem ipsum esse qui loquebatur in illa: & sic omnia dona propria per meam malitiam perdita in imensum multiplicata restituit: ut iam ex tunc non fuero ille qui fui. Et in expertis prius sue uirtutis inflamantis splendoribus totam mentis mee faciem imutauit: & infirmitates & languores ab anima & corpore sic repulit: & priores distractiones renouauit: ut nullus sane mentis qui me prius cognouit habeat dubitare quin spiritus christi in me sit de nouo genitus. Ac per hoc uelint nolint emuli detrahentes sanctitati irreprehensibilis uite illius sanctissime anime: & mutatio diuine: que ad eius uerbum & meritum oritur in uita multorum spirituum filiorum: fit mater pulchre dilectionis timoris & magnitudinis & sancte spei: quia ueniunt eis omnia bona pariter cum illa: & innumerabilis ho-

nestas per manus illius: etiam multis qui fuerant prioribus temporibus dissoluti. Et circa quadrennium tamen legi: & post hec omnia pora relinquens soli iesu predicationi intendi. In qua super admirando dei beneficio propter testimonium ueritatis quam coram deo & populi multitudine per uisum pluries predicando exposui semiplene. quam in hoc libro plenius expressi sub cuiusdam persecutionis titulo predicationis ipso silentio ad solitudinis locum deductus sum sacrum: qui dicitur mons aluerne: quem nunc adhuc indignus habitator commaculo sicut omnia dei beneficia maculaui. Et licet horribiliores ruinas ibi quam alibi unquam exceperim: tamen & sublimiores & ineffabiliores transformationes in iesu a sua largitua pietate suscepi: & in nouum statum quasi continue transferor. Sed hoc est stupendum meum malefactum: quia semper eo peior fio quo melior esse debeo. Ibi ineffabilibus modis tota simul & gloria christi crux & passio: simul & uita dei hominis mihi immititur: & inestimabilis fletus super destructione christi uite & adulterate ecclesie tota cordis reliquatione quasi continue immissus est mihi: & a proprio amore me iesus excludit: ut nesciam flere uel petere nisi honorem iesu in reformatione ecclesie & uite sue: & conuersione omnium electorum. In hiis uarietibus totum annum primum in sacro monte transegi: multotiens molestatus a diuersis quod aliqua scripturarum exponerem. aliis petentibus quod predicabilia componerem. aliis quod apocalypsim exponerem. aliis deuotius flagitantibus quod christi iesu uitam & cordiales eius passiones describerem.

Sed nouit iesus qui librum istum ut arbitror ipse complebit: per tantum erat extraneus a predictis in corde meo: licet uerbis transirem cum postulantibus hec quasi sicut modo uideor mihi extraneus ab edificio manuali. Huius autem difficultatis ratio mihi ab infamia infuit: quia uix unquam potui unam modicam distinctiunculam uel aliquid aliud scriptitare uel cuiusque scribenti dictare quantumcunque utile uel deuotum etiam inopportunis non tam precibus quam conatibus a pluribus molestatus: de quibus plenam experientiam habuit qui mihi perat guardianus cuius inopportunis molestiis sepius iteratis illius manu hoc modo liber iste incepit. Nam uterinus frater & mihi cura filius quem ad ordinem sanctum adduxi quod minor tempore supra me uirtute senescit. me molestabat continue precibus dum presens esset: literis absens: & guardianum predictum: ut me propulsaret quod saltem uersiculos qui sunt huius uite capitula cum eo quod sentiebam de cordiali passione iesu scribendo guardianiano loquendo edicerem: quia neuter eorum sperabat meam adhuc nimiam duriciam ad amplius emolliiri. Qui magis motus molestia quam complacencia acceptaui solum uersiculos intendens transcurrere. nam eos ex aliorum dictis & a christo iesu mihi immissis cooperera ad christi uite faciliorem colligendo memoriam: & presentis status miseriam cordialiter deplorandam. Suadente

Prologus primus

vero mihi predicto scriptore q̄ breuiter uel eorum intellectum exponere: illud intēdi: uix alicubi mediam lineā pro expositione uersiculi ponens. Cū uenissem autem ad primum uersiculum: Iesus futura preuidens: fortissime fuit mihi imissum a spiritu iesu: ut cordiales dolores iesu exponerem tam pro predicto fratre Iohannino paruulo fratre q̄ pro omnibus uolentibus in christi passionibus exerceri. Quo facto instigabar a iesu q̄ sue passionis describerem totum cursum: & dum in his procedere: imissum est mihi q̄ totam uitā iesu transcurrere: & paruulum libellum ex euangelica silua transcribere: quē dilecti iesu myrthe fasciculū appellare. Sed cum perseuerarem in gemitibus fetulentie status huiusmodi imissum est mihi fortissimo impulsu spiritus iesu: ut presentis ecclesie mala describerem: & uite christi ueritatē impugnantium uita cōfutarem: & ab eternitate iesu inchoando usq; ad suam & sue gloriā mebrorum per medium decursū totius uite transiens: explicarem fideliter q̄d ipse iesus de quo scribebam imitteret: & de ipso cogitare uolentibus prestarem cōtēplationis formam. Et in quinto libro aliquantulū apparet Apocalipsis intelligentia littere: propter quod liber incōparabilē plus excessit in longitudine q̄ ipse estimaueram. Nec miretur lector si diuersis modis uilia huius tēporis prolixius repetantur: quia uix credet futura natio quātū in his diebus malis submersa fuerit ueritas ecclesie: & adulterata ueritas christi uite. Et quā singularis paupertas christi uite: & eius paup̄ usus uersutis machinationibus multipliciter dissipatur. Idcirco ubiq; pūgit spiritus iesu in hoc libro pauperes falsos: & capitulum illud libri tertii: Iesus p̄ nobis indigens: prolixius ampliauit: quod etiā in pluribus aliis capitulis idem spiritus iesu christi fecisse mōstratur: quoq; tamen capitulorum prolixitas: ut spero in ipsis primordiis capitulorum ad certa mēbra reducent: ut lectori possit occurrere quod intēdit. Vix etiā credet quicūq; hec leget nisi spiritus iesu suo cordi imittat: cū quanta impulsioe spiritus iesu ipse ut indubie teneo mihi imittebat detestationem presentis tēporis & preteriti: & ad scribendū ipse sine cogitatioe preābula ipellebat: nā in more solitudinis: cum librorum penuria ubi possem dubia reuidere: non plus q̄ triū mēsu & septem dierum uel circa spacium tēporis in scribendo totum hunc librum de quo scribendo uix unq̄ cogitaueram: occupare permisit: & tunc etiam nisi quando dictabam: uel ab aliis libris accipiebā: ualde parum cogitare sinebat. Quod si precogitabā aliquando dum postea dictare scriptori: ut sepius iesus totalit̄ alterabat: & nullo modo formabat cōceptū. Nec quod scriptum ē adhuc potui uel cursorie reuidere: propter quod habeat me lector excusatum de ordinatione multiplici: & repetitione plurima quod i decursu libri forsūtā apparebit: si me cōtingeret sine debita correctione libri nimium impediri: quia multas impugnationes patet ab illis

quorum uitia uellet iesus corrigere & cōsumi: & quod alicui uidet̄ dubium in aliquo loco ut spero inuenietur expositum. Licet autem multis oculis me iesus cūsortauerit: & iteris imissionibus & facilitatibus inumeris memorādi haftenus i expertis: tamen potissimum adiutorium & confortamentū in scribendo secure fuit uere dicere amorē iesu duce prudentissime uirginis uere spōse christi de ciuitate castelli: cuius uita in omni sanctitate insignis: & sanctitate probata: ita dudum uoluit per ora populorū nō solum ciuitatis predictę: sed etiā longe distantium: & maxime ab omnibus in uita iesu expertis ipsius sponsa excellentissima predicat. Hec i medio distorte familie: licet nobilis & diuinitis: sed tamē multū peruersę & a uia christi aliene a tenera sua etate iam per. xv. annos luxit ut splendidissimū luminare. Hec ab omnibus se claudens in una uili camerula carcerauit. Cuius uita i austeritate cibi & potus: in modestia silentii: & cōtēplatione sponsi: in patientia continue infirmitatis terribilis: magis admirabilis q̄ imitabilis a cognoscentibus iudicat̄. nā sepe multis diebus nihil comedit sepebatur: & continue quasi nihil comedit: & i tanta cōtēplatione rapitur ut sepe sit uisa a fratribus & personis fidelibus rapta & splēdēs toto corpore subleuata a terra: cuius si per singula scribantur uirtutes & gratie: magnus componendus ē liber. Hec igit talis & tanta quā sepe in aliis certitudinaliter comprobaui diuinis interfuisse cōsiliis sic de ciuitate castellana q̄si continue ispirabar in lumine christi iesu q̄ in monte sacro consistens faciebat me facere iesum in huius libri scriptura luculenter ipsa mihi aperiret secretissima huius libri: q̄ nulla potuit hūana rōe cognoscere. Nā ut itelligi dat̄ apparet: quia in corde iesu & doloribus eius fuit. Et cū uix tertiā libri partē fecissem: mihi predixit q̄ eram positurus in alia. Et dum infirmarer de febre & crederem libri per hec impediri scripturā: sic ad eius promissionem ex parte iesu conualui subito q̄ mihi statim preparato optimi fratris & nūcii auxilio fere medietatem huius libri: & q̄si totā difficultatē i ultimo triū predictōrū mēsu cōpilauit spiritus iesu christi. Et iuxta q̄ ipsa pdixit dās mihi t̄minū mēsis septēbris: illo mēse t̄muauī in uigilia Michaelis archāgeli anni presentis. M.ccc.v. a felicissimo ortu ueri solis iesu. A me uero uili conuersione anno. xxxii. Si exprimerem q̄ mihi int̄mabat de cōtēntis i libro thymeo: quasi incredibile foret legentibus: nam septem mēsu tēpore durauit huius libri tractatus: & fuit quattuor uicibus impedimentis notabilibus lōgo diēu spacio interruptus: ita q̄ a ix. die martii in quadragesima in festo. xl. martyrū q̄ dies fuit feria. iiii. post dominicā q̄dragesime quādo legit̄ euāgelii secūdu matheū in quo dicit̄: q̄ intrauit iesus in templū & eiecit em̄ cōtes & uēdentes de tēplo. Inchoatus est iste liber pdicto dierum numero cū m̄to cordis mei stupore: cū recogito fuit die pdicta finitus. Que iō sic seriose hic posui

ut propter generale modum quo omnium bonorum auctor singulariter est ipse iesus in his que bona sunt: in hoc libro singulariter ipsi iesu reddat gloria: mihi autem omnis imputetur defectus: qui ipsum ut est agnoscere non ualeo: & quantum imittere se uult: ex mea malitia non recipio. Et illud quod imisit: & sentire me fecit: sentire non potui: & quod potuissem sepe quod exprimere non possum impediens deordinatione omisi ita quod apte cognosco quod cum defectibus multis protuli quod iesus ipse sine defectu suggestit: & ex malitia uasis multum infeci quod mens imisit. Et ego miser instrumentum multum incompetens multam contumeliā feci spiritui iesu principali auctori: unde sicut de aliis beneficiis suis magis timeo me sibi facere contumeliā quam eius gloriam manifestare presumā. Idcirco autem mee infelicitatis historiā in repugnando beneficiis iesu & sanctorum adiutorio personarum & aliorum spiritualia non taceam beneficia mihi indubitater experta ut omnis presens & futura natio recognoscat apte quod nunquam fui nisi impugnator gratie iesu christi. Et quod aliorum sanctitate post suum meritum pius iesus uidens me ex malis meis suam prouocare iustitiā: occasionem super me misericordiam suā effundendi prouidit: propter quod nunquam aliquā suam cognitionem & imitationem uirtuosā ac mirabilem in me facere uoluit nisi prius me faceret subici per meritum & sui spiritus sentimentum aliqui persone despecte. Et quidem iuste. nam illud modicum quod mihi uidetur maximum quo imixtus fui uanitati scientie huius status: monuit me non illustrari debere a iesu: cuius est cum simplicibus sermo: nisi prius sanctā simplicitate christiane sapientie cum uenitissimis discipulis colubine simplicitatis spiritus iesu christi addiscere. maxime cum in erroribus huius temporis ut infra patet stultum faceret iesus phariseorum perficere hodie cathedre principatum. Protestor autem quod multa que me fecit sentire uerissima fore spiritus piissimi iesu christi maxime de excellentiis sue humanitatis & sue miris sanctissime & de imensis donibus tam sui sanctissimi cordis quam corporis que etiam de incognita mundo intimatione sui ad nos: & nostri ad ipsum: & de conexione operum nostrorum ad sue charitatis inestimabile actum & habitum: & de multis similibus non fui ausus scribere in illa altitudine in qua ipse benedictus iesus me faciebat sentire: timens ne erronee caperetur ab ingenuis ingrossatis nimia ibuitio ne paganice uanitatis: quam fortissime claudit ostium intellectus ad sublimia nostre fidei sacramenta: & affectum reddit insipidum ad ipsa mandata: & effectum facit quasi nullum ad debite imitationem in studentibus circa talia est uiris religiosus: quod sepe cum multo gemitu exprimitur. Vbi ergo lector perspexerit pulchritudinem iesu in docta manu depingi. non mihi irascatur malo pictori sed oret candorem lucis eterne iesu suam clarificare & decorare sententia: & mihi peccatori concedere ueniam culpam ueraciter confiteri. Hunc autem librum arboris crucifixę uite iesu christi nominandum. quem in quatuor libris siue uoluminibus isto modo distinximus. ut primus liber radicem arboris continet: incipiens ab eterna ge-

neratione iesu de patre usque ad gaudiosā nobis temporalē natiuitatem ex matre. Secundus liber erigit huius sacre arboris stipitem: incipiens a circūcisione iesu usque ad manifestationem ipsius per testimonium percursoris

Tertius explicat huius arboris ramos in uirtuoso predicationis decursu iesu & electo discipulorum: incipiens a iohanne baptista usque ad ingressum ipsius in sanctam ciuitatem hierusalem in die palmarum: in qua pro nobis se deo patri obtulit holocaustum. Quartus consummat huius felicitatis arboris summum: ponens iesu & sue reuerendissime matris uirtuoso passiois conflictum & gloriosissimum regnum: incipiens a regio ingressu iesu in hierusalem usque ad gloriosā assumptionem regine celi in hierusalem supernā. Quintus & ultimus est de multiplici huius sacre arboris fructu in multitudinem fidelis proles ex gentili ecclesia sibi de nouo martyrio copulata: & predestinatus usque ad eternum spūs salutiū beatificate uniuersalitatis humane nature. Attende nunc lector quod quia hos uersiculos mihi multiplicauerim: ut sepe idem opus sub diuersis rationibus saporare: idcirco in componendo librum presens in unum capitulum coartauimus: maxime in quarto libro qui fuit primus scriptus quo ad passionis tractatum: quoniam me credebam ut dictum est paruulum sacculum compilare ut ibi patet. adhuc: quia quasi per modum expositionis breuis sic incipiunt plura capitula passionis: hoc fuit quoniam & cetera. Similiter & in secundo libro in duobus ultimis capitulis octo inchoauimus uersiculos quatuor in quolibet eorum. Omnia autem capitula & uersiculi inferius describuntur. Et ubi presens uersiculi uirgulis coniunguntur: signum est quod in unum capitulum sunt reducti. Et ubi uidetur mihi quod articuli fidei intendant materiam capitulorum: eos declaro cum erroribus reprobatis breui uerbo scripture. In secundo capitulo primi libri inuenies ubi sunt omnes articuli diuinitatis: & in ultimo eiusdem libri ubi sunt omnes humanitatis. Si quid in isto libro uel dictum quod appareat repugnare ueritatibus quas in explanatione articuloꝝ & confutatione errorum contrarioꝝ edixerim: sciat quicumque legerit uel ab alio hic fuisse appositum: uel a me per inadvertentiam: & per defectum debite examinationis propter breuitatem temporis fuisse placitum. Et ideo ex nunc plene reuoco omne illud quod sancta romana ecclesia predictis repugnare iudicauerit. Cuius correctioni solius tantum me & librum submitto: & pleno corde & aperto ore profiteor fidem eius & per eius zelo huius libri laborem me fecit assumere spiritus iesu christi. Et nullus presumat in hoc libro aliquid imutare: uel ipsum occultare: uel quomolibet impedire: quoniam pure & itegre sacrosante sedis apostolice emendatus uel approbatus celeriter preterit. In qua plene & itegre suā sanctissimā auctoritatem transfundit omnipotens redeptor deus homo christus iesus cui librum committo: qui de seipso ipsum ut spero compilabit per spiritum suum dictum.

Explicit primus prologus. Incipit secundus.

U. Iuo ego iam non ego: uiuit uero in me christus.

Quod autem uiuo in carne. in fide uiuo filius dei qui dilexit me & tradidit semetipsum pro me

Non abiicio gratiam dei. Paulus apostolus uerus christi imitator in modo iam per gratiam quam christus factus ad Gala. xi. premissa uerba de se scribit: qui uiam nos uerificaremus

Prologus secundus

In nobis: ut p amore xps cemus. Que uerba bñs Dionysius de diuinis noibus caplo de amore adducēs ait sic. Est at amor diuinus extasim faciens & nō sinēs sui ipsos: cē amatores sed amādox. pp quod paulus magnus i cōtinentia dico charitatis diuini amoris scūs participās ait: Viuo ego & cetera. tanq si amati uiuēs uita ualde diligibili. hec Dionysius. Ex talis at ē dicta extra se faciēs: unū uiri spūales dicūt ex tatici. i. extra se scī deū cōsiderātes i oibus & nō semet ipsos. Et hec dicit ipse Dyoniūsi facere amorē diuini i aia cū dicit: & nō sinit suū ipsorum cē amatores sed amādox. Amāde at amore extatice sūt solum psonē dine: pī: filiū: & spūs factus: Que tres pīr icludi i hoc noie: xps q iterptat unctus. In quo intelligit ungēs pī: unctio spūs scūs: unctus xps hō. Et iō qd ē amādū i xpo iclud. Quod dionysius attribuit paulo dicēs cū factū magnū i cōtinentia diuini amoris. Et oñdit cū extra se factū cū dicit. dico charitate participās: q si diceret totus trāsformatus i deū. Viuo ait ego iā nō ego. i. deus factus per amorem loquor ut deus. Quod ē dicit paulus corinthiis. An expimētū qritis eius q i me loquitur xps?

Vide ergo q amor extaticus duo supponit. i. cē nature mere: qā q ifecta ē ab hoc extrahit: & cē grē iquātū iroducit i tāto gradu: ut aia potius xpm se tiat q seipsā. Et ut possis cognoscere quale ē illud cē quo efficitur xps: cōsidera tuū cē nature quo cognosce te: ipsum quod quantū ad pñs ex quattuor cognosce & oñdit. Via Generatiōis. Nutritiōis Familiaris allocutiōis Et uitalis habitationis.

Hic qtuor mōis oñdo tibi imitatē tui cē i xpo. Nā i generatiōe tuū cē ex gētonibus ē ex eo quod ē eis supflūū: proli at necessariū. Isto mō uerius te genuit xps q pī tuus. Nā pī tuus genuit te ex suo semine quod ē i eo ex supfluo nutritiōe ad minus secūdū partē: sed xps nō genuit te ex suo superfluo: sed ex toto semine ipso: qā ex morte eius i qua seipsū totū dedit: generatus in esse grē xpianus factus es: dicēte paulo. Quicūq baptizati estis i xpo iesu in morte eius baptizati estis. Et ad Colo. Consepulsi estis xpo p baptismū eius i morte. Et iterū Quicūq baptizati estis: christum induistis. Et ii. ad Corinth. v. Xps p oibus mortuus ē: ut q uiuūt iā nō sibi uiuāt: sed ei q p oibus mortuus ē. Vides ergo q ex toto xpo nō ex eius supfluo generatis i baptismo. Si at totus xps i te trālit ut sis xpianus: ergo pfectus xpianus i cē grē ē uere xps. Obluiscere igit uilitatē illius cē quod a parētibus accepisti: & trāsi i illud diuinū cē quod i xpo meruisti. immo uerius xps tibi meruit. Secūda uia ē ex nutritiōe: qm ex eisdem sumus ex qbus nutrimur. unde qā de terrenis nutrit nīm cē: cōcludit q de terra sumus. Sed nota q postq xps i baptismo te genuit: nutrire te uoluit: & uere de illo te nutrit: & nō de alio de quo te genuit: q de ipso te nutrit. Ego inqt sū panis uiuus q de celo descēdi: ad nutriendū s. illud quod genuit: qā caro mea uere ē cibus: & sanguis meus uere ē potus. loā. vi. O qm ē hec cogitatio. nā ut dictū ē tu i baptismo p grām generatis nō

uus xps. Ita in altaris sacrificio reficeris & crescis nō uis xps: ut cibus uere cōueniat grē. O aia deuota plōga tibi istū gustū xpi cōuiui: & crescas magnus xps: sicut peccatores plōgat iniquitatē sibi & sūt magnus diabolus. Quod ut in te nō sit gusta & uide q suauis est xps. nā dicit de sui cibi suauitate: Qui edūt me adhuc cōsumēt: Et q bibūt me adhuc sitiet.

Ex tertia uia. s. ex familiari allocutiōe cognosce genus tuū: qā alias nescires qd cēs ul unde esses nisi crederes aliis: q sepe sūt mēdaces. Isti dicūt tibi. s. pī filius meus es tu: & mī. ego gēni te. Et alii laiales: tantū attines mihi: & eis credis. Crede ergo ueritati xpo q nec fallit nec fallit. Et licet i familiaribus locutionibus xps noiet se tibi oī mō parētele & amicitie nūc pīem: nūc matrē: filiū: frēm: sororē: amicum: spōsū: regē: dominū: thesaurē tuū: & multis talibus. attēde tū ubi supius pfectis loq: qm plus q predicta oia sonet inestimabilē cū dicit. Ego sum uitis uera & uos palmites. loā. xv. Et nota que differētia ē iter uitē & palmitē: & qta immitas utriusq: & uidebis dare q xps dicit tibi q ipse est magnus xps: & tu es paruus xps i ipso uiuēs & isertus & ab ipso absclusus cōburēdus. Itē dicit Mat. xiii. Simile factū ē regnū celore fermēto quod acceptum mulier abscondit i fanne satis tribus donec fermētū ē totū. Ista mulier ē dina scriptura. tria sūt tres populi. s. hebrei: greci: & latini. cōparādo ad totam ecclesiā quā ipse quo ad electos totā i se conuertit. Cōparādo uero ad quālibet animā: tria sūt tres potētie aie: siue tres modi uite i hoīe. s. rōnabilis: scilicet bilis: & uegetabilis. Ipa xpi psona icarnata hic ab ipso uocat fermētū quod i hoīe mittit qm per baptismū regenerat. Et si tu dimittas eum facere istud bñdictū fermētū totū te uult fermētare: ut sicut tu fuisti aial de trā frenus: sic fias xps spūal de celo celestis. Mō naturā fermēti nota i pasta: qā calor fermēti totā pastā sic i naturā suā cōuertit ut tota dici possit & uer sit fermētū: qā de qlibet pte a il lius paste pōt fieri fermētū ad aia pastā fermētādā. Nescio quod aliud i similitudinibus corporalibus expssi us possit dici ad oñdēdū quō tu totus trāsis i xpm & ipse ē tu si uere diligis eū p amorē extaticū ut a teipso trāseas in ipsū. Quā familiarit & expse lo quat de uniōe nri ad ipsū: & ipsius ad nos lege sermonē dei iouis post cenā. lo. xiii. caplo. & ultra & si spūs scūs te duxerit ad intellectum xpi i illo sermone uere amor ipsius i te ent extaticus siue extasim faciēs sic supra i auctoritate dionysii audisti de paulo. De qrtā uia. s. de hitatiōe attēde q qā sumus de trā: iō i trā salubrit hitamus. nā i aq submergimur i aere suspendimur: i igne cōburimur. i sola trā natural uiuimus: & qre: qā de trā sumus. Sic attēde aia q qā a xpo es gēta: & de xpo nutrita: & suis itimis locutionibus te esse xpm doctā: i solo iesu hita: qā ē trā cui bñdixit dñs q dat fructū cētesimū. Sit ergo regestua & portio tua i xpo: & dic. Hec reges mea i scilicet m seculi. hic habitabo quoniā elegi eā. Si cut ergo uiuis naturalit nō i igne: nō i aqua nō i aere: sed i illis peris: sic si nō uis spiritualiter mori nō

in xpo omne
diligibile amare
extaticum

amor extaticus
regit cō natu
ry mere cō na
ty
a de dñg. xi. de
cōm. c. 28

via generatiōis
xpianus in dē
gratia et natu
xpianus

via nutritiōis
totus xps

fit habitatio tua & cogitatio in aqua lasciuie: non
 i aere ul' fumo supbie: n' i igne ardetis auaricie: sed
 i tra pmissiois opta: q' lacte & melle manat & cu-
 etis generis fructibus. Hec e' igit' gnatio eius uita
 & conuersatio: suscepta passio: mors: sepul'ra: & ad i-
 feros descensio: resurrectio & ascensio: & p' spm scm i ec-
 desia plebis multiplicatio. In qbus meditatio erit scp
 i xpo tua secura hitatio. Et cogitare de istis i qbus
 solu e' redemptio tua e' scsus consumatus: ut possis dice-
 re cu ppha Meditatio cordis mei i conspectu tuo scp:
 dñe adiutor meus & redemptor meus. Ad hac ut sci-
 as te p amore a xpo geitu nutritu & informatu: & ut
 scp possis hitare i xpo: positus e' libellus iste: Que-
 ti uis te xpm scire: iugit' cogita cor tuu tenere fixu
 & hitare i aliquo ramo huius arboris uite crucifixe
 iesu. Et pmitto tibi p uenissimam lucem fidei xpiae: q
 nihil gratius potes facere pri & filio & spui sco: q i
 ipo bndco iesu deo hoie totu expedere rps tuu. Et
 fac de eo unu myrthe fasciculn q scp in ubera tua
 comoret. Et sicut patet i infrascriptis uersicul: q plei-
 us sunt digesti i tractatu libri: q i isto breui epita-
 phio & mauali libello totus decursus oim creatore
 a iesu icipit: p iesu trāsīt & i bndcm iesu finit taq in
 illu q de se dñe Ap. i. & ult. Ego alpha & o. pncipiū
 & finis. Et iō de isto bndco iesu toto facio tibi unā
 arborē imagiatuā: cuius radix e' etna & tpalis ori-
 go: i pmo li. q durat a pncipio usq ad illu uersiculū
 Ihs oformis pnb. Stipes & erectio huius arboris du-
 rat a pdcō uersu. usq ad illu uer. Iesus pconē audies
 Et e' scds liber. Ramificatio huius arboris icipit a ba-
 ptismo xpi p totu decursu uite & pdicatiois eius: usq
 q ad illu uersu. Iesus uguētis redolēs. Et e' etius lib.
 Reductio huius arboris i coi & i arboris sumitatem e'
 de xpi exitu de hoc mūdo p passionē & mortē: &
 de ipius glificatioe: & resurrectioe: ascensioe: & sps sci
 missioe: & gliose uirgis assumptioe. Et icipit ab ultio
 adactu ihu i bethania. lo. xii. & a die palmarū i illo
 uersu. Ihs affello latus. Et finit in illo uersiculo: Ihs
 fons reueratus. Et e' qrtus liber. Post plementum
 arboris e' v. ps: siue qntus liber de fructu huius ar-
 boris q e' i ppagatioe ecclie i q xps i suis membris
 multiplicat' & icipit ab illo uersu. Ihs ple' multiplicās
 Et finit post die iudicii i etna glia i ult. uersu. q est:
 Ihs finis optatus. Si igit' i pdcō cor tuu bn & ple-
 ne occupaueris potis dicere cu paulo. Viuo ergo: tā
 n' ego. i. nō sū i me: sed i xpo: & q nūc uiuo i carne
 i ocul' mūdi: i fide uiuo filii dei. Si at deus dederit ti-
 bi grām i his occupadi cor tuu & nō i uanū grām
 dei recepis felix tu q cū eodē aplo lerāt dices: Nō
 abiicio grām dei. Vnū aut' hic notat': q qa p ex-
 eritiū huiusmōi studii tota r' transformans i xpm sa-
 thanas hoc sūme odiēs tibi tēdet isidias: ut cū acci-
 dia & tedio sepe icipias huiusmōi uersiculos rumi-
 nare. Sed hoc p certo cognoscas: q licet ex nra isir-
 mitate ad bonū: aln cū tristitia & tedio icipis: pmit-
 to tibi q si te uincas & cōtiues: tristitia tua uertet i
 gaudiū: ill' sapie. vi. dñte ihu d se ipo q e' sapia pñs
 cogitat d illa scsus e' consumatus: & q uigilauerit p illā
 cito erit securus qm dignos scipa circue: qres etiā i

uiis suis ofendet se illis hilarit' & i oi prudētia occurret
 illis. Quattuor at pmi uersuli q icipiūt. O crux
 frutex saluificus toties pnt repeti: quoties i medio
 alioz uersiculoz series gustū sup oia desiderande
 crucis: ut possis dicere cū spōsa i canticis iebriata amo-
 re spōli. Sub umbra illius quē desiderauerā sedū &
 fructus eius dulcis gutturi meo. qd tibi & mihi cō-
 cedat bndcūs fructus uirgis gloriose iesus. Amen.

Explicit plogus secundus. Incipit liber primus.

Iesus ex patre genitus. Capitulu primū

Vm ihm audis ex pte geitū. i. omnipotēte
 deo etno: & ipse deus oipotēs & etnus sit
 caue ne mētis tue oculis aliqd carnalis cō-
 tagiois occurrat: qn potius colubino & aglino itui-
 tu simplr crede: ac pspicacit' cōtēplare: q i illa sup-
 sūma supifinita & supieffabili dinitate e' unitas cōn-
 tie & sube: & trinitas psonaz & suppositoze: q p-
 sone his noibus ppnis expmūt: pñ: filius sps scūs
 quaz pma a nullo e' s. pñ. scda a sola pma p genera-
 tionē. i. filius. tertia a pma & scda p spirationē siue
 pcessionē. i. spūs scūs. Ita q trinitas psoaz n' exclu-
 dit ab essētia dīna sūmā unitatē: simplicitatē: imēsi-
 tatem: etnitatē: incōmutabilitatē: & etiā prātē: qn
 potius icludit sūmā secūditatē: charitatē: libertatē:
 equalitatē: germanitatē: cōformitatē: & isepabilita-
 tē. Et iō potes uidere si subleuaris & illūinaris fide
 q ad sūmā nobilitatē istius bndcē & supieffabilis
 dīne nature priet ipsā credere & cōfiteri & i tribus
 psois pdcōs eē unā & idiuisibilē essētiā: & ipsas tres
 psonas sibi eē coetnas & coequales. Licet at sim-
 pliciter istud oporteat credere & cōfiteri: tñ scripta
 dinaq e' fundamētū huius fidei: satis te nisi sis ce-
 cus ad huius rei itelligentiā manu ducit. Dictat
 n. de deo scdēdū eē altissime & piissime. Et huic et
 acordat oē lumē create nat'e. Nō at scires altissime
 si nō crederes q deus se sūme posset cōicare: rema-
 nēte eēntie unitate. Nō scires piissime si crederes
 q deus posset & nollet. loq ut altissime & piissime
 scias dic deū se sūme cōicare eēntialr habēdo dile-
 ctū & cōdilectū: ac p hoc deū trinū & unū. Decet
 etiā i sūmo pncipio eo ipo quo sūmū e' q sit pscis
 simū: & iō se pscissime pōt cōicare. Decet et eo ipso
 quo pñū e' q sit simplicissimū & i cōicatione idi-
 uisionē oimodā seruare. Et iō salua unitate nature:
 st illi mōi emanādi pfecte. Modi aut' emanādi pfe-
 cte st tm duo. i. p modū nat'e: & uolūtatis. pñus e'
 generatō: secūdu spiratō siue pcessio. Et iō hi duo
 mōi st i dīnis. Et qa i duabz emanatōibz sōstātifi-
 cis necesse e' duas emanat' psoas: necesse e' et pōte
 psonā pñā pmo pducētē ab alio n' emanat': ne sit i
 ifinitū abire. & iō st ibi tm tres psoe. Et qa cuilibet
 emanatōi mīdet duplex hitudo relatiua: ideo sunt
 ibi quattuor relationes. i. pñitas: filiatio: cōis spira-
 tio: & pcessio. Et quia p has hitudies inotescūt no-
 bis dīne psonē: iō iste quattuor relatōes uocat' etiā
 notionēs: qual' psonaz notificatiōes. Quia uero
 psona pñs i qua e' pma rō pducendi inotescit etiā
 nobis p hoc q nō pducit: quia hoc e' nobilitatis i
 ideo ipsa quinta notio addit siue notificatio ad p-

dictas quattuor relationes. In nascibilitas: que licet sit notio quia notificat ipsam personam patris p modū negatiōis: quia nō ab alio: tñ ex cōsequēti eū manifestat p modū positiōis: quia pōit in eo sō talē plenitudinē. Eo. n. ipso quo illa pōa ab alio nō ē hēt fontē plenitudinē: ut sit attēdere pncipium utriusq; mo di emanandi p dci: licet inq; illo mō sit notio: nō tñ dī relatio eo mō quo p dci quattuor quia directe nō refert psonā pns ad filiū & spm sanctū. Ista igit psona pns pncipissime dī p: quia cū pma rō emanadi sit p modū nature: cōueniēssime denoiat ab illa ppetate q dicit actū cōpletissimum generatiōis filiū. Et iō ppetas psonalis pns ē pntas: un bñ i cognitiōe diuinitatis iesu dī: Iesus ex pte genitus. Quia uero emanatio p modū nature ē plena rō assimilatiōis geniti ad generantē: iō pōa emanās p istū modū dī imago: uerbum & filius. Imago noiāt illā psonā filiū ut silitudinē expssam: uerbū ut silitudinē expssiua & spūalissimā. Filius ut silitudinē hypostaticā siue psonalē. Rursus imago noiāt filiū ut silitudinē p oia pī cōformē & cōequalē: Verbū ut silitudinē intellectualē & sapiālē Filius ut silitudinē cōequalē cōsubālē & cōsequētiālē. Et sic potes uidere q ista tria sūt ppa scde pōe. s. imago: uerbū & filius. Sūt aut alia appropriata: sicut splēdor: lumē: radius: sapiā: & mltā alia huiusmodi. Cōtēplare ergo iesū dilectum tuū q ab eterna illa luce secūdistima sūt imēsa ac simpli cūssima: fulgētissima & sūme arcana natura coeternus & cōequal & cōsubālis splēdor exorīt: qui est ueritas & sapientia generantis. cap. ii.

Vius igit supsūme ueritatis q i se ē sūma oium ueritatū certitudo euidenter daret ex pura acceptōe terminorū eo mō quo catholica fides pōit i deo generatiōē & pcessiōē: ac p hoc pōat supbūssimā trinitatē i diue substantie unitate. Nā oia sophistica appetiū rōnū q hūana cecitas cōtra hāc ueritatē etnā semetipsā palogizādo cōfingit: pcedūt ex cōditōibus defectiuis quas i generatiōibus & pcessiōibus creatis cōtinue expi tur: a qbus se nescit excutere pps fatāsmatibus inuoluta: dū ad dinā uirtutē nitit cōtēplatōe, rōnis assurgere: a qbus oibus imaculata fides p spm iesu i fideliū corde diffusa: plene ē libera. Et clarē uidet q licet nō possit apphēdere iaccessibile lumē ueritatis diue: p illud tñ qd de icōprehēssibili sibi imittit: fugat pfecte totū nubilū rōnis cōtrane. Que duo mēs deuota a fidei luie dare specularē i oi clari tate dina: ut. scā creato itellcū ex seipso iattingibile cernat & tñ cōfictū apto itellctu sophisma: ipsam cōtingerē posse dare cognoscat. Et hoc ē scdm doctrinā pncipis aplōg: patū ē dēdere rōnē de ea q i nobis ē fide & spe. Nō. s. rōe hūana q i multis ē ceca: uelle oia fidei documēta pbare: sed merē fidei ueritate q de deo sūmo ē ex ifirmitate ifirmi itellcūs uires excecāre & eius acie obūbrare: & eo ipso magis ēē unā quo magis hoc facit. Et ne sibi ipi sapiēs cēuideat cōtra sūmū lumē hūana stoliditas falsas rōnes adducēs ipas ex pura & debita acceptōe termi

notē quos spūs scūs i ipsis articulis explanadis cōposuit: tāq ex plēitudinis lumie effugare. Et hoc est fēdiger altitudinē: sathie sub pedibus iesu xpi & cēdoctū fidi nre magim. Iesus spirator natus. ca. iii.

Taut itelligas quomodo Iesus tuus dei fili u lius a pte uirtutē spiratiuā accepit ut siml cū pte spiratōe cōi spiret spm scm: intelli gas q dina natura secūdistima i se i qualibet pōa ē plēssime & cōplete tota. Sed scdm illū modū emanadi scdm quē pōa ē pducta nullo mō pōt psonā pducere: qā ul pduceret seipsam: qd nullo mō ē i telligibile: ul sequeat q ipsa pōa ēē i se ipsecta: qā s. totū ēē pōale qd pōt p illā emanatiōē hēri nō ēē i se: qd ē ipossibile i diuis: un ex pfectōe psonē pducte ē q p eūdē modū emanadi p quē illa pōa pcedit: nulla alia possit psona pducī. Ex pfectōe. n. filii ē q nō possint ēē ptes filii i trinitate: qā qeqd pōt ibi p generatiōē pducī totū i psona filii p generatiōē ē gēitū: ita q si dicerēt duo filii in diuis ul utq ēē ipscūs: uel idē ēē bis genitus: quod ē i cōueniēs dice. e. Quia ergo psona pns a nullo ē iō dina natura i pte ē cū plēssima secūditate i spcū utriusq; mōi emanadi iō pī sūt ē spirās & generās. qā uero scdm rōnē itelligēdi emanatio scdm modū nature: pcedit emanatiōē scdm modū uolūtatis: iō i filio q pcedit p modū nature ē ipa dina natura cū illa eadē secūditate ad spirādū spm scm: cū q ē i pte. Et iō sicut filius dinā naturā accipit i idēpti tate: ita ipam accipit secūdā respectu spiratiōis sps sci. Et sic accipit uirtutē spiratiuā a pte natus de pte. Et licet pī & filius rōnabiliter & ppe unū sint pncipiū spiratiuū spūs sci: n tñ dīci pnt unus spirator: qā pncipiū spiratiuū dicit secūditatē nature i spcū mōi spiradi & unā & eadē i pte & filio: licet i pte a nullo sit: & i filio p generatiōē cōicet: unus uero spirator dicit unitatē pōe: qd falsū ē. qā licet pī & filius i cōi spiratōe sint unū pncipiū: n tñ sūt una pōa: qd tñ i portaret si masculine dicerentur unus spirator.

Quia uero i spū scō ē cōpletissime dina natura p pcessiōē q suppoit generatiōē iā factā: hic est q spūs scūs n generat nec spirat. Et si itelligat in ueritatis luie: appet q sicut pfectōis i pte ē generat & spirare: ita i filio pfectōis ē generare n posse: tñ n ēē pfectōis i eo nō posse spirare. imo magis defectus: quia cū emanatio filii n supponat emanatiōē spūs sci ut iā factā: ipsecta ēē dina natura in eo nisi ēē cū secūditate spiratiua. Et qā dina nat'a in nullo pōt esse imperfecta. iō sequitur q si n ē ibi. s. filio cū secūditate spiratiua: nullo mō ē ibi. Propter qd appet q ipia blasphemia i deū filiū est dicere spm scm ab eo nō pcedere sicut a pte: quia idē est dicere ac si diceret: ipsū filiū deū nō esse. Et licet greci nō intendat tātū malū dicere: potes tñ uidere quō & quatū hoc dictū est ipiissimū: ex eo q ex pte dicit spm scm nō pcedere a filio: un piculossimum est in ista brissima trinitate errare: quia id quod i supficie uidet modicū diligenter exatātū apparet errorē esse maximū impiū & blasphemū.

Potes etiā uidere q nō est impfectionis in spū

Et qd nō spiret aliū spm sc̄m: uel qd nō generet filiū
Imo id spectat ad nobilitatē spūs sc̄i secundū mo-
dū secundū quē emanat: nullā psonā posse pduce-
re: sicut ad nobilitatē p̄is secundū rōnem sue inas-
cibilis generare filiū & simul cū eo spirare spm
sc̄m: ac p hoc sequit̄ qd tres p̄sone dīne eque nobi-
les & eque p̄fecte sunt. Potes etiā uidere qd spūs
sc̄s non p̄cedit plenius nec p̄fectius a p̄e q̄ a filio
sed eque plene & eque p̄fecte: quia p̄cedit ab eis se-
cundū unā & eandē secunditatē uirtutis spiratiue.
Quia uero filius totū suū esse & ipsam uirtutē spi-
ratiuā habet a p̄e: p̄i uero a nullo hēt: ideo potest
cōcedi & debet qd principalius & p̄p̄us p̄cedit a pa-
tre: ita tñ qd per hoc nulla īequalitas aut diuersibili-
tas in spiratiua uirtute quolibet ponat̄ uel intelli-
gat̄ in ipsis. Licet aut̄ secundū qd spūs sc̄s dī
a spūalitate sit nomē cōe triū p̄sōarū: sc̄dm quē mo-
dū dī lo. v. Spūs est deus. Secundū tñ qd spūs sc̄s
dī a spiratiōe passiua est p̄p̄ie nomē p̄sone spūs sc̄i
cti. Donū uero noīat ipsū spm sc̄m hītuāl̄r quia p̄-
cedit ut dōabilis. Darū aut̄ noīat eū ut actu datur
creature p sc̄ificationis b̄ficiū. Caritas siue nexū
uel amor noīat spm sc̄m ut darū uolūtariū precipu-
umq̄ hūil̄ & hypostaticū. Dicit̄ aut̄ spūs sc̄s
dari p grām grātū facientē: quia p ipsam inhabitat
aiām: & licet appropriet̄ spūi sc̄o qui ē opus sū-
me bonitatis: tñ una sc̄ificatione & hītatione dī hī-
tare & sc̄ificare aiām p̄i & filius: & spiritus sc̄s.
Quo ad gratias autem gratis datas dī spūs sc̄s
dari: quia in ipsis appet spūs sc̄i influxus & ab ipso
sunt: licet nō sequat̄ semp in hēte talia dona hīta-
tio spūs sc̄i: nec gratificatio eius qui hēt: quia se-
pe talia dona dant̄ reprobis ppter cōem utilitatē
coporis electos. Dicitur etiā ipse spūs sc̄s pacy-
tus: q̄a cōsolatur mētes fidelīū. Fōs uiuus: q̄a n̄rām
extinguit siccitatē. Ignis: quia n̄rām inflāmat frigi-
ditatē. Dicit̄ etiā spūalis unctō: quia n̄rām ungit
& dulcorat īdeuotā multipliciter uolūtātē. Et quia
ista sunt dei dona ī nobis ex magno amore sue bo-
nitatis ad nos n̄rām uoluntatē sibi cōnectētia: ideo
appropriatur spūi sc̄o qui p̄cedit a p̄e & filio ut do-
nū & nexus amboꝝ p uia liberalis amoris. Et sic ī-
telligas qd oīa appropriata siue attributa semp con-
ueniūt cum p̄p̄ietatibus p̄sonarū. Ad intelligē-
dum aut̄ altitudinē diuinitatis iēsu debes intellige-
re qd oīs nobilitas p̄fectio & optimitas debet diui-
nitati attribui: que uidelicet sūt nobilitas simplici-
& extra genus: quia aliqd ē nobilitas in aliquo ge-
nere creature: quod nō est nobilitas simplici-
ter: & ideo sc̄dm regulā Anselmi: oē illud quod melius ē
esse ipsum: q̄ nō ipsum est deo attribuēdū. Et hoc
ualde bñ deducit Aug. v. de trinitate ca. iiii. ubi oī
dit qd altitudo diuini esse & nobilitas ī oī creatura
est scripta: dicēs sic. Nec enī diuinorū librorū tñ au-
ctoritas deū esse p̄dicat: sed oīs que nos circūstat
creatura ad quā nos ēt p̄tinemus. Vniuersa enī re-
rū natura p̄clamat se hīc p̄stantissimū conditorē
qui nobis mētem & rōnem dedit: quā uicē nō

uiuentibus: sensu p̄dita nō sentientibus: intelligē-
tia nō intelligētibz: īmortalia mortalibus: impo-
tentibus potentia: iniustis iusta: speciosa deformi-
bus: bona malis: īcorruptibilia corruptibilibz: ī-
mutabilia mutabilibus: īuīuībilia uīuībilibz: ī-
corporalia corporalibus: b̄tā miseris p̄ferēda iudi-
camus. Ac p hoc quāto rebus creatis creatorē: sine
dubitātōe p̄ponimus: oportet ut credamus eū &
sūme uiuere: & cūcta sc̄ire ac ītelligere: & mori &
corrūpi: mutariq̄ nō posse: nec corpus esse: sed spm
potētissimū: iustissimū: speciosissimū: optimissimū
b̄tissimūq̄ fateamur. hec Aug. In his. xii. īcludūt
altissime nobilitates dīni eē ut ip̄e Aug. plene dedu-
cit. Et istas. xii. nobilitates deducit ad ista tria. sc̄et-
ernitatē: sapientiā & bonitatē uel b̄titudinē: & ista
tria reducit ad unū. sc̄. sapiām: in qua īcludūt mēs
generas uerbū: p̄s: & amor utrūq̄ cōnectens: in
quibus fides dicit̄ b̄tissimā consistere trinitatem.

Et qm̄ sūma sapiā ponit trinitatē: ponit nihilo-
minus oēs prius hītas nobilissimas cōditōes: ideo
necesse est nobilitates p̄dictas diuini esse simul sta-
re cū b̄tissima trinitate. Et quia qui cognoscit unā
p̄sonā oēs cognoscit: cū una triū sit cognitio: dicē-
te iēsu lo. xv. Qui uidet me uidet & p̄rem meū. lō
ut tibi possim aliq̄liter ostendere fidē tuā: imo dñi
n̄ri iēsu xp̄i: & te p cōtēplationē manuducēdo sub-
leuare: de tota b̄tissima trinitate modicū tibi licet ī-
p̄fecte dixi: ut aliquāliter capias quod dī in duo-
bus primis uersiculis: Iesus ex p̄e gēitus: Iesus spi-
rator natus. Ip̄e enī natus de p̄e p cōmunem se-
cunditatē p̄is & filii spiratiōe actiua spm sc̄m spirat
sicut & pater. De articulis fidei. cap. iiii.

I Ntendo autē ubi est articulus fidei errores
contrarios exp̄mēdo cōfūdere aliquo uer-
bo scripture sacre. Circa materiā autē tri-
nitatis sunt duo articuli: secundū unū modū distin-
guēdi. unus est de essentie unitate secundū illud De
uteronomii. vi. Audi īsr̄l: dñs deus tuus deus unus
est. Circa quē articulū plures errores euitandi occur-
rūt. P̄mo quidē gentiliū siue paganorū ponentiū
plures deos. Cōtra quos dī. Exo. xx. Nō habebis
deos alienos corā me. Secundus error est māicheo-
rū ponentiū dno p̄ncipia: unū a quo sunt oīa bona:
aliud a quo sunt oīa mala. Contra quos dī lā. xlv.
Ego dominus & non est alter: formans lucem &
creans tenebras: faciēs pacē & creans malum: ego
dominus faciens oīa hec. dī autē deus creare malū
quia sc̄dm suā iustitiā infligit malū p̄necū esse cō-
spicit in sua creatura malum culpe: quod solū p̄ce-
dit a defectu uolūtatis create deo p̄mittere & ipso
malo p̄ne bene utēte. Tertius error ē ātropomor-
phitarū ponentiū quidē unū deū: sed dicentiū eum
esse corporeū ad modū corporis humani formatū
Contra quos dī loā. iiii. Spiritus ē deus. Et īsaie. xl.
Cui similit̄ fecistis deū? aut quā imaginē ponetis
ei? Quartus est error epicureorū: dñtū deū nō
hēre sc̄iam neq̄ p̄uidētiam de rebus hūanis. Cō-
tra quos dī. i. p̄c. ult. Omnē sollicitudinē uestā p-

si uera no-
mina spūs
sancti p̄p̄ie
nōtānt̄
p̄p̄ie
p̄p̄ie

Paganū plures
deos ponit

maicheorū duo
p̄ncipia alibi
ponit aliorū mal

ātropomor-
phitarū
ponit unū deū
sed corporeū

epicureorū
dñtū deū
nō hēre sc̄iam

scietes in eū: qm̄ ipsi cura est de uobis. Et iesus ait: Capilli capitis uři omnes numerati sūt Matth. x.

Quintus est error quorūda gentiliū paganorū philosophorū: dicētiū deū nō esse omnipotētē: sed solū q̄ ea pōt que naturaliter sunt: & q̄ necessario faciūt q̄cūq̄ agit. Contra quos dī i psalmo. cxiii. Q̄ia quocūq̄ uoluit dominus fecit. Omnes hi errorē uel derogant unitati essentie: uel nobilitati diuini esse: unde contra oēs ponitur in simbolo. Credo in unum deū p̄sem omnipotētē. Et est primus articulus. Secundus articulus est. q̄ tres sunt p̄sōe diuine in una essentia: scdm̄ illud. lo. ult. Tres sūt q̄ testimoniū dant in celo: pater uerbū & spūs scūs: & hi tres unū sunt. Cōtra quē articulū sunt plures errores. Primus est sabellii ponentis unā essentiam in deo & negātis p̄sōarū pluralitatē. d. q̄ una p̄sōa q̄nq̄ dī p̄i: q̄nq̄ filius: q̄nq̄ spūs scūs. Secundus error ē Amii ponētis tres p̄sōas: sed negātis essentie unitatē. d. filiū esse alterius substantie a p̄e: & esse creaturā & minorē p̄e & nō ei equalē: & q̄ incepit esse post q̄ non fuerat: contra hos duos errores dicit iesus. lo. iiii. Ego & p̄i unū sumus. Q̄ia ut dicit Aug. In eo q̄ dicit: unū. liberat te ab Amio: q̄ dicit: sumus. pluraliter illud te liberat a Sabellio.

Tertius error est Eunomii ponentis filium dissimilem p̄i. Contra quē dī ad Colo. i. Qui est imago dei inuisibilis. Quartus error est Macedoni ponētis spūm scm̄ esse creaturā. Cōtra quē dī. ad Corin. iiii. Dñs aut spūs ē. Quintus error ē grecorū: dicētiū spūm scm̄ p̄cedere a p̄e & nō a filio. Cōtra quos dī lo. ix. Paraclytus aut spūs scūs. quē mittet p̄i in noīe meo. quia eū mittit p̄i tāq̄ spūm filii & a filio p̄cedētē: iō dī lo. xvi. Ille me clāficabit: quia de meo accipiet. Cōtra oēs hos errores dī in simbolo. Credo i unū deū p̄sem. & seq̄: & i filiū eius dñm nrm̄ iēsu xpm̄ gēitū. n̄ factū: cōsubstantialē p̄i: & ultra seq̄: & i spūm scm̄ dñm & uiuificantē: qui ex p̄e filioq̄ p̄cedit. Preter autē predictos duos articulos sunt alii quattuor articuli diuinitatis q̄ p̄tinet ad effectus diuine ueritatis: quorū p̄mus qui est tertius p̄tinet ad creationē reū in esse nature & de hoc i sequēti cap̄lo uidebit̄: Quartus p̄tinet ad effectū gr̄ie p̄ q̄nā iustificamur a deo: & de hoc uidebit̄ ifra. Iesus spiras afflatibus: Quintus est de resurrectione mortuorū: de quo ifra libro. v. Iesus testis ueridicus. Sextus p̄tinet ad ultimos effectus diuinitatis qui sūt remuneratio bonorū: & puniatio malorū: de quo lib. v. Iesus uictor magnificus. Et sic habes sex articulos diuinitatis. Alii uero qui septimum circa fidem diuinitatis assignant: sic eos distinguunt: ut

Primus sit de essentie unitate

Secundus de persona patris

Tertius de persona filii

Quartus de persona spiritus sancti

Quintus de effectu creationis

Sextus de effectu iustificationis

Septimus de effectu remunerationis

In quo cōprehēdūt resurrectionē & uitā eternā. Et sic de p̄dictis sex articulis unum diuiduit in tres: quintum uero & sextum cōmpigunt in unū. Ex quo fiunt secundū eos articuli septē. Nec refert quantum ad unitatē seu ueritatē fidei aut errorē: uitationē qualiter distinguantur. Articulus autē qui p̄tinet ad humanitatē ch̄isti quere in capitulo: Iesus maria natus. Iesus creator indy tus. cap. v.

Trēde aia quantus est iste tuus dilectus iesus qui sicut est uere dei filius ita omnium creator est totaliter p̄ductiuus: uniuersitas

enim machine mundialis ab ipso dilecto iesu dei filio simul cum patre & ipū sancto p̄ducta est ex tēpore in esse de nouo: ab his tribus tāq̄ ab uno p̄ncipio primo solo & summo: cuius potētia licet sit imensa: disponit tamē oia in certo numero pondere & mensura. Et hec generaliter intelligenda sunt circa eorū p̄ductionē: ex quibus uentus colitur & error repudiatur. Per hoc enim q̄ dī: ex tēpore. excluditur error ponentium mundū eternū. Error autē est antiquę stoliditatis philosophorū & nouę philosophantiū modernorū: siue ponat mundus eternus: siue ponat q̄ potuerit esse eternus. Nō enim est ponere aliquid factum uel creatū factori suo esse coeternū. Sicut Aug. expresse asserit. xii. de ci. dei. Et uide exemplū quod adducit ipse de pede & uestigio in. x. c. 3i. Non est rō Aug. sed quedā fuga platōicorū: quā Aug. non approbat: & licet ibi nō reprobetur expresse: reprobatur tñ in asserēdo contrariū in. xii. li. cap. xv. ubi licet dicat se cognoscere que secula fuerint ante generationis humane iustificationem: tñ dubitat asserere non oīno creature creatorem esse coeternum. Nec ualet si exponat: q̄ habeant durationem creaturay sine initio sine fine: nō tamen habent esse suū simul iuanabiliter si cut habet creator: ac p̄ hoc nō ent ei coeterna. quia si quis mentē Aug. inspiciat nullo modo itendit sic dicere: sed potius quantūcūq̄ dicatur q̄ antiqua fuerit creatura q̄ nullo mō pōt dici: non hēre durationis iniciū: esto etiam q̄ dicatur fuisse semper & omni tempore: quia hoc solum dicitur q̄ nunq̄ fuit tempus uel mensura creata nisi fuerit creatura hoc autem. s. non posse creaturā fieri sine durationis initio non dicit defectū potentie creatoris: sed dicit excessū quia. s. tante est immensitatis q̄ nullo modo potest sibi creatura coequari. Sicut non est defectus potentie creatoris q̄ non potest facere infinita: unde sicut nec infinitas potest fieri sic nec infinita duratio. quia nullius rationis nature & nobilitatis & ifinitatis creatura capabilis ē: sicut nec diuinitatis: unde solus deus est & esse potest sine durationis initio: sicut & sine creato termino. Exemplū autem platōicorū non ualet. sed impossibile pponitur ubi faciens agit de materia diuersam a se naturā: ubi aut pducēs & pductū habent eadē naturam simplicem & indiuisibilem & inuariabilem: impossibile est eam non esse coeternam: sicut sana fides dicit & tenet de diuinis personis

in trinitate. Regrediendo uero ad principia: per hoc quod dicitur: de nihilo: excluditur error ponendum pluralitatem principiorum: per hoc quod dicitur: solo & summo: excluditur error ponendum unitatem circa materiale principium: per hoc quod dicitur: ab uno principio: excluditur error manicheorum ponentium pluralitatem principiorum: per hoc quod dicitur: solo & summo: excluditur error ponendum deum creaturas inferiores produxisse per ministrum intelligendum siue angelorum: per hoc quod additur: & certo numero pondere & mensura: ostenditur quod creatura est effectus trinitatis causatis sub triplici genere. scilicet efficietis a qua est increata unitas: modus & mensura: Exeplaris a qua est increata ueritas: species & numerus: Finalis a qua est bonitas: ordo & pondus: que quidem reperiuntur in omnibus creaturis tanquam uestigium creatoris: siue corporalibus siue spiritualibus: siue ex utroque compositis. Corporalia uero creatura est sex diebus in esse composita seu producta: ita quod in principio ante omnem diem creauit deus celum & terram. Prima die formata est lux. Secunda firmamentum in medio aquarum factum est. Tertia separate sunt aque a terra & congregatae in locum unum. Et tribus his diebus facta est distinctio. Quarta celum ornatum luminaribus. Quinta aer & aqua uolatilibus & piscibus. Sexta terra animalibus & hominibus. Et his tribus diebus consistit operis ornatu. Septima requieuit dominus non a labore nec operum nunc usque operetur: sed a nouarum specierum conditione: quia omnia fecerat uel in similitudine sicut illa que propagantur: uel in seminali ratione sicut illa que aliis modis introducuntur in esse. Hec autem omnia licet dominus potuerit facere in instanti: maluit tamen per successionem temporis: tum propter distinctam & claram representationem potentie sapientie & bonitatis que ibi plurimum resurgunt: tum etiam ut sicut in prima mundi constitutione fieri debebant seminaria operum fiendorum: sic fierent etiam prefigurationes temporis futurorum: unde in illis septem diebus quasi seminaliter processit distinctio omnium temporum que explicantur per decursu septem etatum. Et hinc est quod sex diebus operum additur septimus quietis: qui dies non scribitur habere uesperam non quia non habuit subsequente nocte: sed ad prefigurandam quietem beatitudinis seipiternae: que licet habeat principium: semper tamen sine creabit. In productione autem omnium intelligas productionem superiorum spirituum: quia tuus Iesus creator est omnium angelorum quos creauit.

In essentie simplicitate

In personali distinctione: propter rationem instanti in memoria intelligentia & uoluntate: In arbitrii libertate: ad eligenda bona & reprobanda mala: propter quod ipsi spiritus angelici sunt

Virtuosi in operando

Officiosi in ministrando

Perspicaces in cognoscendo.

Inmutabiles post electionem suam in bono sine in

malo. Horum autem celestium spirituum creatio facta fuit in principio ante omnem diem. Simul enim quattuor sunt creata. scilicet angeli: celum empyreum: tempus: & materia omnium corporalium. Distinctio uero corporalis nature facta est sex diebus. Itaque omnibus distinctis & ordinatis in speciebus suis: sexta die post omnia factus est homo tanquam completum omnis corporalis nature: & dominus ceterorum animalium. Factus autem fuit homo completus & perfectus quantum ad animam & corpus ita quod anima est eius forma: ens uiuens intelligens & libertate utens: forma quidem ens non descripta nec de diuina natura: sed a deo de nihilo in esse per creationemeducta: uiuens seipsa non uita mortali sed perpetua. Intelligens non tantum creaturam sed etiam creatricem essentiam. Ad cuius imaginem facta est per memoriam intelligentiam & uoluntatem: libertate utens dicitur: quia semper libera est a coactione: a miseria uero & a culpa libera fuit in statu innocentie: licet non in statu nature lapsae. Corpus uero primi hominis sic conditum fuit & de limo terre formatum: ut tamen esset anime subiectum & suo modo proportionabile quantum ad complexionem equalem: quantum ad organizationem pulcherrimam & multiformem: & quantum ad stature rectitudinem. Subiectum autem factum est corpus anime ut esset obtemperans sine rebellionem: propagans & propagabile sine libidine: uegetabile sine defectio: & immutabile ab omnimoda corruptione non interueniente morte. Et secundum hoc datus est sibi locus terrestris paradisi in habitationem tranquillam. Formata est etiam mulier de latere uiri in consortium & adiutorium & ad propagationem immaculatam. Datum est etiam lignum uite ad uegetationem continuam ut tandem assumeretur ad immortalitatem perfectam. Datus est etiam ipsi homini duplex sensus: interior & exterior: mentis & carnis. Datus est ei etiam duplex motus: imperatiuus in uoluntate: & executiuus in corpore. Datum est ei etiam duplex lumen: sensibile & intelligibile. Datum est ei duplex preceptum: scilicet nature & discipline: preceptum nature: Crescite & multiplicamini: preceptum discipline de ligno scientie boni & mali ne comedatis. Iuxta quod datum est ei quadruplex adiutorium. scilicet scientie conscientie: gratie: & protectionis angelice custodie. Ex quibus habuit sufficientiam ut posset in bono stare & proficere: & a malo cauere & dedinare. Et sic potes uidere quomodo omnipotens Iesus tuus potenter: sapienter: & optime omnia produxit in esse.

Rationes creatiois & errores cap. vi.

Iuxta creationem uero & infra: Licet autem creationis ratio omnium sit diuine potentie: sapientie et bonitatis manifestatio: propter quod creauit non entia: distinctis creata: ornauit distincta: primum uisibilem potentie: appropriata loquendo: secundum sapientie: tertium bonitatis. Et creatio fuit ante omnem diem: distinctio in triduo facta est secundum triplicem

distinctionē nature. Similit & ornatu. Tamē singularit̃ tria refulgēt i creatōe rōnalis nature: quā creauit i tāta altitudie dignitatis: & distinxit i tāta multiplicitate potētiae: & ornaui in tāto decore habitū. Fuit. n. maxia potētia tā altū esse creare de nihilo. Maxia sapientia creaturā suo lumie illustrare ad oīa cognoscēda. Maxima bonitas creaturā ordinare ad fruēdū seipsū summo bono trino & uno. Ac per hoc pōt pncipalis rō creationis reddi: manifestatio & cōmunicatio summi boni: quia natura boni ē seipsū cōicare. Licet inq̃ hoc sit pncipalis rō. tamē cū hac pōt reddi secūda. s. q̃ deus oīa creauit: ut cōueniēti ratione produceretur illa natura hūana quā deus īfinitus supexcellēti dono sue bonitatis sibi irēdebat unire. unioe hypostatica & psonali. Et ut illa assūpta natura sue ipse deus & hō iesus hēret decētē cōcōitatū creare nature: & oīm creaturā rōnalē in seipsō & per seipsū faceret gustare inestimabilē gloriā unionis personalis: & ineffabiles gratias diffunderet in sua mēbra: sicut ipse ineffabiles pro oībus suscepit gratias a sibi unita dei persona. Et ex hoc sequitur tertia rō: ut sic ipsa natura assūpta fidelissime seruiat: & hōiū diuinitatē: & diuinas operationes excellēter pcpiat sic hāc rationalem naturā in angelis & hōibus ipsū deū hominē singulariter honorantē: & sibi seruientē: in quibus ipse deus hō suā perfectionē īnsūdāt in multitudine numerosa. Principalis ergo natura ip̃tēta a deo eterno fuit: quā predestinauit ad personalem unionē. & cum ipsa sit oīum sūma i ordinatio ne gratie: que superat ordinationē nature: ad ipsam deus eternus posset qui i oībus pncipatū tenet: & ad eius honorē & gloriā omnia ordinauit: & ex oībus malis & bonis honor accrescit deo hōi iesu xpo. Circa hoc capitulū est articulus quartus de primū fidei. s. q̃ deus oīa creauit de nihilo ut dictū ē. Contra hūc articulū pmo errauit Democritus & Epicurus ponētes q̃ nec ipsa materia mundi nec ipsa mūdi cōpositio a deo ē. Sed q̃ mūdus ē a casu factus per cōcursū corpore indiuisibiliū q̃ rerum principia extiterunt. Contra quos dicit in psalmo. Verbo domini celi firmati sūt. i. nō a casu sed secūdū rationē eternā. Secūdus ē error Platonis & Anaxagore ponētū mūdū a deo factum nō ex nihilo sed ex materia preiacenti. Cōtra quos dicit in psalmo: Ipse mandauit: & creata sūt. Tertius error ē Aristotelis ponētis mūdū eternum: cū multis aliis erroribus quibus respersi sūt libri sui: & multos habet sequaces non solum paganos sed et falsos christianos. Contra quē dicitur Gen. primo: In pncipio creauit deus celum & terrā & cēta. Quartus est error manicheorum ponētū deū creatorem inuisibilium: sed uisibilia a diabolo esse facta. Cōtra quos dicitur ad Hebr. xi. Fide intelligimus aptata esse secula uerbo dei: ut ex inuisibilibus uisibilia fierent. Quintus est error Simonis magi & Menādri sui discipuli: & multoꝝ aliorum hereticorum ipsū sequentium: qui crea-

tionem mundi nō deo sed angelis attribuunt. Cōtra quos loquitur Paulus Act. xvi. Deus qui fecit hūc mūdū & ea q̃ i ipso sūt & cēta. Sextus error est eorū qui dixerunt deū nō per se gubernare mūdum sed per quedā sibi subiecta. Contra quos dicitur Iob: Quem cōstituit alium super terram: aut quē posuit super orbem quem fabricatus est: Contra quos omnes errores dicitur i simbolo: Credo in unum deū patrem omnipotētem factorem celi & terrę uisibilium omnium & inuisibilium.

Iesus gubernans status. cap. vii.

On solum tuus dilectus Iesus omnia creauit in sapientia: sed omnia multa prouidentia & pietate gubernat. Ipsius enim prouidentia licet omnia posset per se gubernare sine adminiculo creaturę. uoluit tamen q̃ superiora influerent in inferiora & nobiliora in minus nobilia: ut sic totus iste mundus cōnexus miris proportionibus sibi sicut ligaretur: ppter quod celestia influūt i terrena & elementaria quantū ad distinctiua significationē tēporum: mēsum: dictum: & annorū. Sic enī dicit scriptura: q̃ sūt in tēpora dies & annos. Influit etiā quantū ad effectiua productionē rerū generabilium & corruptibilium: ut. s. mineralium uegetabilium & sensibilibus ac corpore humanorum. Sic tamē sūt i signa tēporis & regimē operationū: ut nō sūt oīo certa signa futuroꝝ cōtingētium: nec influāt sup liberū arbitriū p uim cōstellationū quā aliq̃ philosophi fatū ēē dixerūt. Secūdū autē itelligentiā doctorū hoc ē q̃a in corporibus celestibus ab ipso oīum rerum pncipio iesu sit lux: motus: calor: uirtus. Lux rōne sue forme & speciei. Motus rationis superioris influētis ipsū. Calor respectu inferioris suscipiētis nature. Virtus omnibus mōis predictis Cū inq̃ ita sūt celestia corpora: per lumē & motū in distinctiones temporum. s. diei secūdum lucem solis & motū firmamētī. Mensium secūdū lucem lune & motū in luce obliquo autem circulo. Temporū uero secūdū naturalium planetarū motū per distantiam cursū akenū & descēsum retrogradationē & statū diuersū. ex quibus oībus oritur diuersitas in tēporibus. Per uirtutem autē & calorem influunt ad pductionem eorū que generantur ex elementis alterado excitado pmouendo & cōciliando ita q̃ secūdū conciliationes contrariorū ad equalitatē remotā influūt in mineralia. s. in generationē lapidū pncipioꝝ & metallorū. Secūdū cōciliationē minus ab equalitate lōginquā influūt in uegetabilia. Secūdū conciliationem equalitati proximā influūt in sensibilia. Secūdū uero cōciliationē equalem influūt in corpora humana que disposita sūt ad nobilissimā formā que ē anima rōnalis ad quā terminatur & ordinatur oīs creature appetitus uel naturę sensibilis & corporalis: ut per eam que ē forma ens uiuens & intelligens quasi ad modū circuli intelligibilis reducat ad suū principium i quo perficiatur & beneficietur. Et quoniam in id rēdit p liberū arbitriū a deo grū ad arbitriū libertatē

precellit omnem uirtutem corporale: ac p hoc cū-
cta nata sunt sibi seruire: nihil autē illi dominari ha-
bet nisi solus deus: non fatū seu uis dispositionis
syderum. Et propterea indubitāter uerum est q si-
nis sumus oīum & q oīa corpora sunt facta ad ob-
sequia humana: ut ex illis omnibus accendatur ho-
mo ad amandum & laudandū & benedicendū ie-
sum factorem & gubernatorem uniuersorum: cu-
ius prouidentia omnia disponuntur. Hec igitur
sensibilis corporalium machina est tanq domus
quedam ab ipso iesu sumo opifice homini fabrica-
ta donec transferatur ad domum nō manufactam
in celis ut sicut aīa rōnalis mō ratione corporis &
status uaticī conuersatur in terris: sic aliquādo cor-
pus ratione aīe & status beatitudinis sit in celis.

De casu angelorum

Via uero spiritus rationales fuerūt con-
diti ab ipso bono iesu boni: & in libertate
arbitrii: & fuerunt medii inter summū bo-
num quod est ipse iesus: & bonum cōmutabile q
ē ipsa creatura: ita q si cōuerterentur ad amandum
quod ē supra ascenderent ad cōfirmationē gratie &
beatitudinis glorie. Si uero ad bonum cōmutabile
quod est infra: hoc ipso irruerent in malū culpe &
pene: quia non est dedecus peccati sine dedecore iu-
stitie. Ideo primus angelus lucifer presumēs de bo-
no priuato priuatā appetiit excellentiam uolēs ali-
is preferri: ac per hoc totus peruersus presumendo
constituit sibi ipsi se principiū gloriando & abiēdo
quod suum erat: non quod dei constituebat se sibi
sumum bonū. uoluit se ipso beatus esse: & sine dei
auctoritate aliis preesse. Cum at hoc eēt falsissimū
quia nec ipse fuit sibi pncipiū nec est summum bo-
num in quo quiescere debeat: necesse fuit exigente
iustitia ex tā peruerso affectu ipsum cum omnibus
sibi consentientibus rueri: & non solum loco q
descendit ad istum aerem caliginosum descensu-
rus etiam cum oībus suis aliquādo ad infernū: sed
etiam sue mentis statu pessimo ita q per suam cul-
pam cadens factus ē ipenitens obstinatus & obce-
catus a deiq cōtēplatione exclusus & deordinatus
in omni sua operatione. Et quia uidet hominem
posse ascendere ad statum quē perdidit: toto suo co-
namine nitit ad hominē subuertendū per tētatio-
nē multiplicem. sensus enim humanos sepe il-
ludat: cogitationes malas suggerit: & affectiones in-
cendit. Casus igitur luciferi in culpam fuit pro-
pter defectum sui liberi arbitrii. lapsus uero & de-
mersio in penam per iustam punitionem diuini iu-
dici: p euersio enim ipsius & tā ual: dus conatus ad
hominē ipugnandam a diuina sapientia moderat
ad electorum coronam & peruersorum uindictam
iustam: sicut finale iudiciū declarabit.

De cōfirmatione omniū bonorū āgelorū.

Icut ergo lucifer cū sua casua ē a deo auer-
sus: sic sanctorum āgelorū benedictus exer-
citus abhorrens & expugnās lucifer & suo
rum malitiam ē per beneficium gratie toto con-

tu conuersus ad amorem & laudem diuinitatis ie-
su: & statim fuit cōfirmatus in gloria uoluntate
perfecte firmente deo & ratione eorum siue intel-
lectu plena luce cognoscente deum & omne cre-
atum secundum cognitionem matutinam & ue-
spertinam uirtute eorum plene fortificata siue mo-
tiua: siue operatiua: siue administratiua: siue cōtem-
platiua. Cūq ille benedictus exercitus fuit in di-
stinctione triplicis hierarchie consumatus. s. supre-
me: medie & infime. Ad supremam spectant thro-
ni cherubin & seraphin: ad mediā dominationes
uirtutes & potestates: ad infimam principatus ar-
changeli & angeli secundum distinctionem Dio-
nyfii. Et licet oēs isluāt ad adiutorium electorū:
tamē plurimi ex ipsis extra mittuntur in ministri-
um ad custodiam hominum deputati: quibus mi-
nistrat purgando: illustrando: & perficiendo se-
cundū iperium uoluntatis dei ut non habeat hu-
mana malitia in quo de bonitate iesu conqueratur
si hominem permittit a diabolo tentari: cū multo
maius sit adiutorium angelorum bonorum ad re-
sistendum malo & faciendum bonū: q sit expugna-
tio demonum: nisi ipse ipius hō eis se subderet
ex malitia propria per libere sue uoluntatis con-
sensum.

De lapsu primorum parentum

Icut autem benedictus iesus naturam an-
gelicam per suas rectissimas uias miseri-
cordiam & ueritatem sapientissime guber-
nat & regit: sic & humanā naturā in primis paren-
tibus constitutam & ex eis in posteros propagatā.
Quia uero totum malum quod in humana natu-
ra apparet eis lapsu ipsorū & propagatione ipsorū
in posteros habet ortum: & omnia ista ex tētatiōe
diaboli sumpserunt initium: Ideo ut ibi pateat mo-
dus huius generalis ruine & iuste simul & miseri-
cordie dei prouidentie: scire debes q cum deus ho-
minem condidisset in felicitate paradisi in duplici
sexu uirili & muliebri: diabolus inuidens homini
assumpta specie serpentina aggressus est mulierem
infirmiorem ut per illam postea subuerteret sexū
uirilem: quod & fecit deo permittente qui oīa
iuste disponit & misericordia sua in electorum su-
orum maiorem coronam facit finaliter euenire. Et
uide quomodo benedictus iesus ipsam tentatio-
nem sua sapientia temperauit. Quod etiam in tē-
tando speciem serpentinam assumpsit: hoc fuit
dispensationis diuine: ut non solum deprehendi
posset eius uersutia ab ipsa muliere in statu cari-
tatis & rectitudinis innocentie: uerum etiā ex il-
la effigie calliditatis diaboli itētado inotescere pos-
set cūctis filiis Eue. Rursus q tētauit de pcepto
discipline: hoc similē fuit dispensatiōis diuine ut siue
uiceret siue uiceret cūctis inotesceret meritū obedi-
entie: & inobediētie detrimentum. Quod autē
incepit a muliere: hoc fuit sue uersutie: quia uersu-
tia hostis ex infirmiori pte nīam ē aggressus expu-
gnare naturā: & i tētatione experiendo per inter-

rogationē: implendo p̄ assecurationē: alliciendo per
p̄missionē idem serpens cū multa uersutia & mali
gnitate p̄cessit. Ipsa uero mulier fatua consentiens
tentatōi diabolice appetit sciam & excellentiam
ad modū dei sibi a serpente p̄missā. Appetit nihi
lominus suauitatē expiri ligni uetiti: & tandē incidit
in transgressionē precepti. Nec hoc contenta: offe
rendo fructū uetitū induxit uirū: qui nolēs suas de
licias contristare: mulierē non compuit quā corri
pere debuit: p̄pter quod mulieris peccatū ei impu
tatum fuit: & quod peius ē cōsensū p̄buit male sua
denti: & oblatū p̄mū gustando factus est trāsgres
sor diuini mandati. Dū enim nimis appreciatus fu
it adam mulieris consortiū & sue societatis solatiū:
nec mulierē uoluit compere: nec delicias quas cum
ea hēbat p̄dere: & cū nollet mulierē peccatricē a se
repellere: incepit seipsum nimīū diligere: dū seipsum
noluit in p̄dendo mulieris consortiū contristare: &
ex hoc deuenit in diuini amoris contēptū. Pro
pter quod clare patet tā in peccato ade: q̄ in pecca
to luciferi q̄ pessima radix omnis mali est nimius
timor sui. Attende autē q̄ adā fortius fuit tenta
tus q̄ mulier: quia non solū in gustu ligni: sed etiā
in turbatione uel delectatione consortii mulieris.

Pote: etiam uidere q̄ sicut dicit ap̄ls. Mulier se
ducta est: quia manducando credidit assimilari deo
in aliquo mō scie. In hoc autē nō est seductus adā
sed in alio: quia nō credidit sic grauiter puniri a deo
existimans se aliqd magnū esse & deo charū: unde
credidit illud serpēti. Nequaq̄ moriemini. qd̄ forte
mulier sibi dixit. Non. n. exptus fuerat dine seueri
tatis rigore. Et sic uterq̄ dū se inordinate dilexit: &
erevit se supra se: cecidit miserabiliter infra se a statu
inocentie & gr̄e ad statū culpe & miserabilis pene.
Nā uir & mulier statim post culpam senserūt penā
rebellionis & erubescētie in carne in locis uerecun
die. Et ideo ad coopienda uerecunda fecerunt sibi
pizomata. Quia enī non obedierant deo: sui cor
poris obcuietiam p̄diderunt: post autē diuino iu
dicio uir incurrit in penas laboris & angustie famis
& indigentie: mortis & resolutionis in cinerem: uir
& terra maledicta est in ope suo. Mulieri autem du
plicata est pena: quia inflicta est ei pena multiplici
um erūnag: in cōceptu: pena doloris i partu: pena
subiectionis ad uirū in conuictu. Ac p̄ hoc secūdu
q̄ apparet satis grauiter punitū fuit illud peccatū. s̄
inobedientie primog: parentū: sed fuit leuiter per
petratum. Hoc autē peccatū ad posteros transducit
quia quilibet per concubitū generatus nascitur na
tura filius ire: quia priuatus rectitudine originalis iu
sticie: Propter cuius absentiam incurrimus quantū
ad aiam quadruplicē penam. s̄. infirmitatē maliciā:
ignorantiam: & concupiscentiam: quas sane penas
sp̄uales cōcomitat in corpore multiplex p̄alitas
multiplex defectus: nūlplex labor: multiplex mor
bus: multiplex dolor: & quod durius est subsequit
pena mortis & incinerationis: & pena tormenti in
fernalis. Non enī secūdu doctrinam scōg: antiquo

rum peccatū originale punitur sola carentia uisibis
dei: sed etiam pena ignis & sensus: sicut expresse dī
cit Aug. in multis locis. Et Gregorius i moralibus
sup illo uerbo. Multiplicabit uulnera mea etiā sine
cā: licet magistri moderni in hac scōg: sententiam
non consentiant. Sed de hoc alius. Traducit autē
peccatum istud in aia per unionem sui cum carne
fecta: ipsa tñ caro p̄ cōcupiscentiā generata totā aiam
inficit in ipsa sui unione ad ipsam: ita q̄ sicut ab aia
peccante infecta fuit caro ade: sic a carne per libidi
nem seminata inficit aia: que quidem infectio non
tñ est pena ipsi aie: uerum etiā imputat ad culpam
Et sicut persona corripit naturā in adam: sic & na
tura corrupta corripit personā: salua in omibus di
uina iusticia: cui nullo modo pōt imputari infectio
aie: licet eam creando infundat: & infundendo uni
at cum carne infecta. Cuius ratio esse pōt: quia cum
deus hoīem fecerit ad suā imaginē: p̄pter sui ipsi
us exp̄sionem: sic condidit eum ex p̄te corporis ut
omnes hoīes p̄pagirētur a p̄mo hoīe tāq̄ ab uno
radicali p̄ncipio. Sic cōdidit eum ex parte aie ut p̄
pter exp̄ssam similitudinē quam habet ipsius dōi
tā in essendo & durando: q̄ in intelligendo & amā
do: immediate emanarent oēs sp̄s rōnales ab ip̄o
deo tāq̄ a primo principio & immediatissimo creato
re ip̄ore. Et qm̄ sp̄s tāq̄ excellentior magis acce
dit ad primum principiu: q̄ ipsum corpus: sic cōdi
dit deus hoīem ut sp̄s corpori p̄cesset: & corpus
subesset sp̄ntui creato. s̄. ipsi aie: q̄ dū ipsa anima sub
iaceret sp̄ntui increato. s̄. summo deo. Ecōtta si spi
ritus nō obediret deo: iusto dei iudicio corpus suū
sibi inciperet rebellare: quod & factū est. Sicut igit
si adam iterisset: corpus suū obediens fuisset & tale
ad posteros transmitteret: & deus animam illi in
funderet: ita q̄ unita corpi imortalis & ubi obediēti
hēret ordinē iusticie & imunitatis omnis pene. Sic
adam ex quo peccauit & caro facta est rebellis sp̄ui
oportet q̄ tale ad posteros transmittat corpus qua
le habet: & q̄ deus animam infundat secūdu in
stitutionē p̄mariam. Et q̄ aia carni iuncta ē: oport
et q̄ ipsam trahat uel trahat ab ipsa: & quia ipsam
non potest trahere tāq̄ rebellem: necesse ē ut ab ip
sa trahatur & icurrat morbū cōcupiscentie. Ex q̄bus
duobus tanq̄ ex auersione & conuersione dī inte
grari originale peccatum. Quoniam ergo ordina
tissimū ē ut nat̄a hūana ita cōderet: & p̄ cōdita ita
purgaret: & q̄ peccās ita pūret: ita q̄ i cōditōe ser
uat ordo sapiētie. i purgatōe ordo nature. in puni
tione ordo iusticie: patet. quia non est contra diui
nam iusticiam si ad posteros transmittatur culpa.

Rursus quia culpa originalis in aiam transfundi
non posset: nisi pena rebelliois i carne p̄cederet: &
pena nō esset nisi culpa p̄cessisset: q̄ p̄cessit ex
defectu uoluntatis ade: patet p̄ originalis culpe trāf
gressio & transmissio est a peccato p̄mi hoīs: non a
deo: non a natura condita: sed a culpa commissa. Et
sic patet uerū esse quod Aug. dicit q̄ peccatum
originale transmittit ad posteros: non propaga

do: sed libido. Quia uero per gratiam christi Iesu omnibus uolentibus sue scilicet uite conformari: omnia hec mala multipliciter cooperantur in bonum: dum & in bello uirtuosas pugnat & iudicio electus uictor honorabilius coronatur: patet quod benedictus Iesus sic bene omnia fecit in condicione sic bene & utiliter omnia gubernat permittendo: permouendo: puniendo: & adiuuando: & aliis multis modis quibus quantum ex se est sicut optimus est: omnibus optime prouidet: licet solis electis ex diuine gratie munere talis ordo conseruatois. & prouidentie ueratur in bonum: reprobis uero ex defectu sue malicie qua dei opera caluniarum nituntur: iusto & occulto dei iudicio eis in malum conuertitur quia ex hoc eternum supplicium perfundat. Vnde anima que ex christo deuota noli querere scrutari eius iudicia: que licet semper sint iustissima: sunt tamen sicut abyssus multa. Et ex possumus humiliter reuereri: sed non nisi debite nabiliter perscrutari: propter quod nihil querens reuerentis humiliter: quia pro reuerentia accedet tibi bona gratia.

Iesus pmissus patribus. cap. v.

Enigmisticus auctor humani generis ipsi sicut arundinem instabilem multiplici qualitate fatum miseria: nequaquam desperatione confortatur: sed misericorditer crexit ad speciem suam multipliciter multisque modis permittendo aduentum. Cum enim signanter gratia & ueritas per Iesum Christum facta sit: oportet te indubitanter tenere quod nihil gratie factum est in natura corrupta nisi per deum hominem & in ipso: propter quod quicumque quolibet beneficii salutis accepit: non nisi in fide Iesu explicita uel implicita eam unquam habere potuit. Et quia sancta consuetudo tenet ecclesiam: quod ad eam & eam ad numerum electorum pertinet: non oportet hesitare quin eis facta fuerit reuelatio de christo de suo semine nascituro: unde & scripti patres ambos prophetas diuturnam penitentiam fecisse testantur. Et sicut satis Gen. testatur historiam: si quis sciat bene & subtiliter ponderare uerba ibi posita: ipse primus pater adam electum semen in filiis sequitur: quem per abel occiso sibi suscitatum pater habebat: separauit a reprobis generatione caym: qui primus reprobis principalitatem magnam tenet in exercitu reprobos: cuiusque semen iniquum totum in diluuium perierit: licet in filio noe cham maledicto a patre reprobis generatio malum stipitem de nouo acceperit. Vndeque enim generatio uel natio filiorum dei & membrorum diaboli mixti currunt usque ad finem. Propter quod nec illa archa modicum inter aquas humane nature uehiculum a continentia ipsi usquequaque munda est reddita. Potes etiam rationabiliter credere quod primus pater adam qui in tanta sapientia a deo conditus fuerat: post lamentum penitentiae & recognitionem salutis sue in dei filio nascituro de carne sua: magna & mira reuerentia deum coluit & colendum generationi electorum mandauit: & ad Iesum in carne uenturum & per salutem suam moriturum ardentissimo suspirauit affectu: & alios docuit suspirare: unde & ab ipso credendum est habuisse ortum salutis

eterna & oblationes: in quibus ante circumcissionem signum datum abrahe fiebat originalis peccati remedium: quia per illas oblationes & sacrificia colebatur deus in filio: quia una oblatione mortis sue in cruce facta: consummavit in eternum sacrificator.

Cum enim adam non gentis & triginta annis uixerit: quanta putas documenta salutis de fide mediatoris dedit posteris: & de cultu dei: & de his quae spectant ad regimen uirtutum: & ad rectitudinem naturae maxime cum ille sanctus & pius enoch qui propter sanctitatem suam a deo translatus est sepelitus ab adam: quasi trecentis annis simul ad uixerit: quomodo putas eum sollicite interrogasse de oblationibus? Cuius. Enoch mathusalem filius usque ad annum quo mandauit diluuium uixisse probatur. Noe igitur uir iustus atque perfectus cum mathusalem: qui & adam & enoch patrem suum multo tempore uiderat: & ab eis eruditus fuerat: sanctum noe & filios eius erudire poterat. Vnde & Sem patriarcha filius noe centum annis uel quasi cum ipso mathusalem uixit ante diluuium. Multa igitur documenta potuit ipse recipere ab ipso mathusalem: & ab aliis qui diu fuerant cum primo creato adam tam de creatione: quam de expectatione & fide restorationis humane per aduentum mediatoris Iesu. Non enim oportet dubitare quod enoch qui sic placuit deo: & noe uir iustus atque perfectus qui tam in fabricatione archae: quam in plantatione uinee figura extitit saluatoris in fide mediatoris iustus fuit: & de ipso mediatore multa cognouit: & aliis cognoscenda & tenenda docuit & obseruanda mandauit. Ipsum etiam abraham qui est pater fidei: quia in ipso primo apte scribitur facta de christo repromissio: potuit docere sem patriarcham qui etiam post ipsum uixit secundum computationem hebraicam: & secundum computationem Hieronymi. Secundum enim hebraicam ueritatem a diluuium usque ad abraham fuerunt. cccxii. anni. Sed secundum computationem que scripta est in nostra biblia fuerunt anni. cccx. Et cum noe uixerent. cc. annis post diluuium: secundum istum modum conuixit. x. annis abrahe. Secundum autem alium modum conuixit ei. lxxviii. annis ad minus: cum Sem uixerit quingentis annis post diluuium non solum potuit uidere & instruere abraham: sed etiam uidere ysaac & iacob: & xii. patriarchas & eorum filios. uixit enim post natiuitatem abrahe. ccx. annis secundum unam computationem. Secundum aliam. cclxxviii. annis. Secundum uero alias historias multo plures fuerunt anni a diluuium usque ad abraham: quia secundum translationem. lxx. interpretum fuerunt. M. lxxii. anni a diluuium usque ad abraham: hanc uidet Aug. approbare. xv. de ciuitate dei. Sed Hieronymus non approbat: qui magis in historialibus creditur. Est tamen tanta diuersitas computationis annorum & falsitas cronicarum quod male dici potest ueritas: nisi quod in his est remedium quia nihil ex hoc deperit humane salutis. Quicquid sit de hoc in omnibus dei cultoribus semper fuit fides mediatoris Iesu: & in